

1. Absinthium.

Üröm. Fehér üröm.

Kosárvirágzatúak.

0.60—1.25 méter magas, nálunk vadon tenyésző vagy tenyésztett fű. Szára sokszorosán elágazó, gömbölyű, selyemszőrű. Levelei nyelesek, hüvelyesek, gömbölyded-háromszögletesek, selyemszőrűek, felül fehéresek, alól zöldek, kétszer vagy háromszor czimpásak, a csúcson levők egészek, lándzsaalakúak. A virágzat buga, a kosárvirágok félgömbalakúak, a virágtelep szőrös, a szirmok halvány sárgák. Az egész növény sajátosságos nehéz illatú, igen keserű ízű.

2. Acetum.

Eczet. Borszeszből készített eczet.

Szintelen vagy kissé sárgás színű, átlátszó folyadék; szaga és íze olyan mint az eczetsavé.

Száz részében 6 rész eczetsav legyen, tehát 6 grammja 6 köbcentimeter savmérő oldatot telítsen. Az így telített folyadéknak se csipős íze, se kozmás szaga ne legyen. Kénhydrogénvíz meg ne zavarosítsa. Ha

1. Absinthium.

Artemisia absinthium Linn. Compositae.

Synonima *absinthium vulgare* Gaertner.

Herba 0.60—1.25 metri longa, apud nos spontanea aut culta. Caulis est multipliciter racemosus, rotundus canosericus. Folia sunt amplexicaulia, opposita, triangulo-subrotunda, petiolata, canosericea, supra subalbida, inferius viridia, tri- vel bipinnata, superiora integra, lanceolata. Efflorescentia est paniculata, receptaculum pilosum; capitula sunt subglobosa, corollae subflavae.

Herba odoris peculiaris gravis aromatici, saporis peramari.

2. Acetum. ✓

Acetum crudum e spiritu vini.

Liquor coloris expers aut subflavus, limpidus; saporis et odoris acido acetico similis.

In partibus centum contineat acidi acetici partes sex; grammata sex ergo aceti, liquoris acidimetrici centimetra cubica sex saturant; liquor saturatus nec saporem acrem, nec odorem empyreumaticum praebeat.

20 gramm eczetet két csepp báryumnitrát oldattal meg 1 köbcentimeter $\frac{1}{10}$ szabályos ezüstnitrát oldattal elegyitesz és enyhe melegítés után a folyadékot leszűröd, se kénsavnak, se chlórnak nem szabad többé benne lenni. Ha fél térfogat tömény kénsavval elegyited, s a kihülés után az elegy fölé rétegesen ferrosulfát oldatot öntesz, a két folyadék érintkező felületén barna színzöldés ne keletkezzék.

3. Acetum aromaticum.

Illatos eczet. Óvó eczet.

Végy: **Borsosménta levelet**
Rozmarin levelet
Zsálya levelet
mindegyikből huszonöt grammot **25**
Angyalfügyökeret
Zedoaria gyöktörzset
Szegfűszeget *mindegyikből öt grammot* **5**
Eczetet *ezer grammot* **1000**
Áztasd jól zárt edényben hat napig.
Ezer grammnyi **1000**
szürlézett folyadékhoz adj
Tömény eczetsavat *ötven grammot* **50**
Átlátszó folyadékot képezzen, mely jól dugaszolt üveg edényekben tartassék.

Aqua hydrosulfurata non turbetur. Aceti grammata viginti cum guttis duabus solutionis baryi nitrici et uno centimetro cubico liquoris decinormalis argenti nitrici mixta, dein leni calore filtrata ne chlorum, neve acidum sulfuricum contineant; volumine dimidio acidi sulfurici concentrati mixtum, et post refrigerationem solutione ferri sulfurici in stratis superficialibus sparsum, zona intermedia fusca haud nascetur.

3. Acetum aromaticum.

Acetum antisepticum.

Rp. Foliorum menthae piperitae	
" rosmarini	
" salviae	
	<i>aa grammata viginti quinque</i>
	25
Radicis angelicae	
Rhizomatis zedoariae	
Caryophyllorum	<i>aa grammata quinque</i>
	5
Aceti	<i>grammata mille</i>
	1000
macera per dies sex in vase vitreo bene clauso.	
Colaturae filtratae	
	<i>grammatum mille</i>
	1000
adde:	
Acidi acetici concentrati	
	<i>grammata quinquaginta</i>
	50
Sit limpidum, servetur in vitro bene obturato,	

4. Acetum pyrolignosum rectificatum.

Tisztított kozmás faeczet.

Szintelen vagy sárgás, kozmás és savanyú szagú és ízű folyadék.

Száz részében 6 rész eczetsav legyen, tehát 6 grammja 6 köbcentimeter savmérő folyadékot teltsen. Se kénhydrogénviz, se chlórberyum oldat meg ne zavarosítsa.

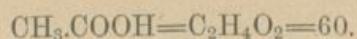
† 5. Acetum scillae.

Csilla-eczet.

Végy: Száritott és apróra tört csilla		
hagymát	<i>harmincz grammot</i>	30
Eczetet	<i>háromszáz grammot</i>	300
Áztasd gyakori felrázás mellett napig.		
A szürlézett folyadék legyen	<i>háromszáz gramm</i>	300

6. Acidum aceticum concentratum.

Tömény eczetsav.

Szintelen, átlátszó folyadék; íze és szaga átható és savanyú. Fajsulya 1.064. Hevítve körülbelül 117°-nál forr, és teljesen elillan. Göze meggyújtható.

4. Acetum pyrolignosum rectificatum.

Acidum pyrolignosum.

Liquor coloris expers vel flavescens, odoris et saporis empyreumatici acris.

Partes centum contineant partes sex acidi acetici, grammata sex ergo, centimetra cubica sex liquoris acidimetrici saturant.

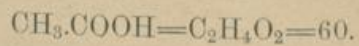
Nec aqua hydrosulfurata nec solutione baryi chlorati turbetur.

† 5. Acetum scillae.

Rp. Bulbi scillae siccati minutim contusi	<i>grammata triginta</i>	30
Aceti	<i>grammata trecenta</i>	300
Macera saepius agitando per dies sex. Colatura filtrata sit: <i>grammatum trecentorum</i>		300

6. Acidum aceticum concentratum. ✓

Acidum aceticum glaciale. Acetum radicale.

Liquor coloris expers, limpidus, saporis et odoris penetrantis et acris; ponderis specifici 1.064; calore circiter 117° ebullit et plane avolat, vapores sunt inflammabiles.

Ha néhány cseppet ammoniával csaknem telitünk, ferrichloridtól sötét vörös színűvé válik.

Száz részében 96 súlyrész eczetsav legyen; ennél fogva, ha 6 gramját 100 köbcentiméterre higitod, ezen oldat 10 köbcentimétere 9·6 köbcentiméter savmérő folyadékot telít. Kénhydrogénviz meg ne változtassa. Húszszor annyi vízzel higitva, se a báryumnitrát, se az ezüstnitrát meg ne zavarosítsa. Ha 5 köbcentiméter eczetsavat 15 köbcentiméter vízzel és 0·3 köbcentiméter $\frac{1}{10}$ szabályos kaliumpermanganát-oldattal elegyitesz, tíz perc alatt a folyadék ibolya színe meg ne változzék.

7. Acidum aceticum dilutum. x

Higitott eczetsav.

Végy: 96%-os tömény eczetsavból

kétszáznyolcz és három tized grammot 208·3

Lepárolt vízből

annyit, hogy a folyadék sálya 1000
gramm legyen.

Elegyítsd.

Szintelen, átlátszó folyadék; szaga és íze tisztán savanyú; kozmás ne legyen. Fajsúlya 1·028.

Száz súlyrészében 20 súlyrész eczetsav van, ennél fogva 6 grammja 20 köbcentiméter savmérő folyadékot telít. Kénhydrogenviztől meg ne változzék. Négyezer annyi vízzel higitva, se a báryumnitrát, se az ezüstnitrát meg ne zavarosítsa. Ha belőle 25 köbcentimétert

Guttae aliquot ammonia fere saturatae, addito ferro sesquichlorato colorem rubrum induunt.

Contineat in partibus 100, acidi acetici partes 96, hinc inde grammata 6 aqua ad centimetra cubica 100 diluendo, centimetra cubica 10 solutionis hujus centimetra cubica 9·6 liquoris acidimétrici saturant. Aqua hydrosulfurata non permutetur. Partibus 20 aquae dilutum ne baryo nitrico neve argento nitrico turbetur. Centimetris cubicis quinque acidi acetici concentrati cum centimetris cubicis quindecim aquae et centimetro cubico 0·3 liquoris kalii permanganici decinormalis commixtis, color violaceus intra minutas decem non permutetur.

7. Acidum aceticum dilutum. X

Rp. **Acidi acetici concentrati (96%)**
grammata ducenta octo et tres decimas **208·3**
Aquae destillatae
quantum sufficit, ut pondus liquoris sit
grammatum mille **1000**

Misce.

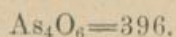
Liquor decolor, limpidus, odoris et saporis acidi absque odore empyreumatico. Ponderum specificum: 1·028.

In partibus centum contineat acidi acetici partes viginti; grammata sex ergo, centimetra cubica viginti liquoris acidimétrici saturant. Addita aqua hydrosulfurata non permutetur. Partibus quatuor aquae dilutum nec baryo nec argento nitrico turbetur. Centimetra

0·3 köbcentiméter $\frac{1}{10}$ szabályos kálium-permanganát oldattal elegyítesz, 10 perc alatt a folyadék ibolya színe meg ne változzék.

†† 8. Acidum arsenicosum.

Arzéntrioxyd. Arzénessav.

Fehér, porcellánszerű vagy áttetsző darabok.

Kémsőben óvatosan hevítve, tökéletesen el kell illannia, miközben fehér szagtalan füstté, majd fehér szálladékká alakul át. A szálladék nagyítón nézve, erősen csillogó, szabályos nyolczlapú vagy négylapú kristályoknak látszik. Izzó szénre dobva, fokhagymaszagot áraszt.

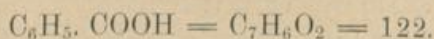
Felesleges ammoniában tökéletesen feloldódik; ezen oldat 1—2 csepp ezüst nitrát-oldattal elegyítve, szintelen maradjon.

Egyszeri adagja legföljebb: 0·005 gramm.

Napi adagja legföljebb: 0·020 gramm.

9. Acidum benzoicum.

Benzoesav.

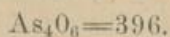

A benzoegyantából szállasztott, fehéres-sárgás, lemezes és tüalakú kristályok selyemfényűek, és a benzoegyantához hasonló szagúak. A benzoesav 305

cubica viginti quinque acidi, cum centimetro cubico 0.3 solutionis kalii permanganici decinormalis mixti, colorem violaceum liquor intra decem minutas non permutet.

†† 8. Acidum arsenicosum. ✓

Arsenicum album. Arsenii trioxydum.

Frusta alba, porcellanae similia vel pellucida.

In tubo exploratorio caute fervefacta plane avolant, primo fumum album odoris carentem, dein sublimatum album praebent. Sublimatum hocce sub microscopio investigatum crystallis instar octaedricis vel tetraedricis regularibus observatur; cum carbone fervefactum odorem alliaceum spargit.

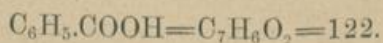
In superabundanti ammonia perfecte solvetur. Solutio haec additis aliquot guttis solutionis argenti nitrici coloris expers sit.

Dosis maxima singula: 0.005.

Dosis maxima pro die: 0.020.

9. Acidum benzoicum. ✓

Flores benzoës.

Crystalla e resina benzoe per sublimationem parata subflava lamellata vel acubus similia, nitoris sericei et odoris resinae benzoës similis. Acidum benzoicum in

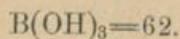
rész hideg, 25 rész forró vízben, — valamint borszeszben, aetherben és chloroformban is könnyen oldható. Hevítéskor előbb megolvad, aztán elillan.

Vizes oldata ferrichloriddal barnássárga csapadékot ad.

Egyenlő súlyú káliumpermanganáttal és tizannyi vízzel, a kémcsőben gyengén melegítve, keserűmandolaszagot ne árasztson. Ha 0.1 gramm benzoésavat 5 köbcentimeter forró vízben feloldasz és a kihülés után 25 csepp $\frac{1}{10}$ szabályos káliumpermanganát-oldattal a folyadékot vörösre fested, 8 óra múlva csaknem egészen el kell a színét vesztenie.

10. Acidum boricum.

Bórsav.

Fehér, lemezes, gyöngyházfényű, alig savanyú ízű kristályokból áll; hevítve előbb megolvad, később vizgőzt bocsát el és a kihüléskor üvegszerűen megmerevedő tömeggé változik át. A bórsav 25 rész hideg, 3 rész forró vízben, 15 rész borszeszben, valamint glicerinben is oldható.

A kurkuma-papir, ha a bórsavnak néhány csepp sósavval megsavanyított vizes oldatával megnedvesíted s aztán enyhe hőnél megszáritod, barnaveres színt ölt. Borszeszes oldata meggyújtva, zöld színű lánggal ég.

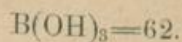
350 partibus aquae frigidae, 25 partibus aquae fervidae, nec non in spiritu vini, aethere et chloroformio facile solvitur; fervefactum primo liquescit dein avolat.

Solutio aquosa, addito ferro sesquichlorato sedimentum subfuscoflavum praebet.

Cum pondere aequali kalii permanganici et partibus decem aquae in tubulo exploratorio leniter calefactum, odorem amygdalarum amararum ne exhalet. Gramma 0.1 acidi benzoici in centimetris cubicis 5, aquae ebullientis solutum, et post refrigerationem guttis 25 kalii permanganici decinormalis mixtum, horis 8 elapsis, coloris fere expers appareat.

10. Acidum boricum.

Acidum boracicum.

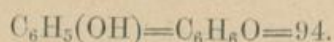
Crystalla alba, squamosa nitida, saporis minime acris, fervefacta primo liquescunt dein vapores aquae dimittunt, refrigerata in massam vitro similem permittantur. Acidum boricum solvitur in partibus 25 aquae frigidae, in partibus 3 aquae fervidae, in partibus 15 spiritus nec non in glycerino.

Solutio aquosa, guttis aliquot acidi hydrochlorici additis, chartam exploratoriam curcumae leni calore siccata fusco-rubram reddit. Solutio spirituosam inflammata, flamma viridi deflagrat.

Vizesoldatát se a kénhydrogénviz, se a kénammonium meg ne változtassa; ezüstnitrát és báryumnitrát pedig csak alig észrevehetően zavarosítsa meg.

† 11. Acidum carbolicum.

Carbolsav. Phenol.

Fehér vagy kissé vöröses, áttetsző, kristályos tömeg; szaga sajátos, nem kellemetlen; ize maró; kémhatása semleges. 35—44° között átlátszó, a fényt erősen törő, 1'060 fajsúlyú folyadékká olvad meg. Körülbelöl 180—184°-nál forr, és maradék nélkül elillan; gőze meggyujtva, világító lánggal ég. Hús rész vízben, borszeszben, aetherben, chloroformban és gliczerinben minden viszony szerint, valamint zsíros és illanó olajokban s nátronlúgban is oldható.

Vizes oldata ferrichloriddal sötét ibolyaszint ölt. Nehány csepp ammoniával elegyített híg oldatát a chlórmez-oldat sötét kékre főtí. Igen híg oldatából a brómviz fehér, pelyhes csapadékot választ ki.

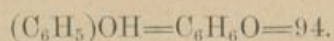
Egyszeri adagja legföljebb: 0'1 gramm.

Napi adagja legföljebb: 0'5 gramm.

Solutio aquosa ne aqua hydrosulfurata neve ammonio sulfurato permutetur, cum baryo et argento nitrico autem minime turbetur.

† 11. Acidum carbolicum. X

Acidum phenylicum. Phenolum.

Massa alba vel parum rubicunda pellucida, crystallina; odoris specialis haud insuavis; saporis caustici; reactionis neutralis; calore 35—44° ad liquorem lucem nimio refrangentem ponderis specifici 1·060 liquescit; calore circiter 180—184° ebullit absque residuo avolat, et vapores inflammati flamma lucente deflagrant.

In partibus 20 aquae et in quavis proportione alcoholis, aetheris, chloroformii, glycerini, nec non in oleis pinguibus et aethereis, ac in liquore natrii caustici solvitur.

Solutio aquosa, addito ferro sesquichlorato, colorem belle violaceum induit; guttis aliquot ammoniae mixta, cum solutione calcariae chloratae colorem belle coeruleum praebet. Aqua bromi in solutione valde diluta sedimentum album flocculosum efficit.

Dosis maxima singula: 0·10.

Dosis maxima pro die: 0·50.

† 12. Acidum carbolicum crudum.

Nyers carbolsav.

Sárgás vagy barnássárga folyadék; szaga kellemetlen kátrányszerű, kémhatása semleges. Vízben csaknem tökéletesen, borszeszben és aetherben könnyen oldható. Fajsúlya nagyobb a vizénél, ebben tehát alászáll.

Tíz köbcentimetre 20 k. c. nátrium-hydroxyd oldattal (1'35 fs.) és 70 k. c. vízzel összerázva, legfeljebb egy köbcentimeter oldatlan maradékot hagyjon hátra. Ha a lúgos folyadékot, e maradéktól elválasztva, hígított kénsavval megsavanyítod, sárgás vagy barnássárga olaj váljék le, mely a carbolsav kémhatásait mutassa, és harminczszoros térfogatú vízben oldható legyen.

† 13. Acidum carbolicum liquidum. X

Folyékony carbolsav.

Végy: Carbolsavból	száz súlyrészt	100
Lepárolt vízből	tíz súlyrészt	10

Elegyítsd.

Átlátszó, szintelen folyadék; 5—6°-ra lehűtve kristályos tömeggé fagy, s 17°-nál ismét megolvad. Tizennyolcz súlyrész vízzel elegyítve, teljesen átlátszó oldattá válják.

A folyékony carbolsavból 1'034 grammot (= 0'94 grm carbolsav) oldj fel annyi lepárolt vízben, hogy az egész oldat egy liternyi legyen. E folyadék 102 köb-

† 12. Acidum carbolicum crudum.

Liquor subflavus vel flavo-fluscus, odoris insuaviter empyreumatici; reactionis neutrius. In aqua fere ad plenitudinem, in spiritu et aethere facile solvitur. Ponderum specificum aquae pondere gravius, in hac ergo submergitur.

Centimetra cubica decem, cum centimetris cubicis viginti solutionis natrii caustici (1.35 p. sp.) et centimetris cubicis septuaginta aquae conquassati, residui non soluti ne plus quam centimetrum cubicum unum relinquant. Liquor alkalinus a residuo separatus et cum acido sulfurico diluto usque ad reactionem acidam commixtus, oleum flavum vel flavo-fuscum expellat, quod reactiones acidi carbolici praebeat et in triginta partibus aquae solubile sit.

† 13. Acidum carbolicum liquidum. ✓

Rp. Acidi carbolici	<i>partes centum</i>	100
Aquae destillatae	<i>partes decem</i>	10

Misce.

Liquor limpidus decolor, ad 5—6° refrigeratus in massam crystallinam congelat, 17° liquescit. Voluminibus octodecim aquae admixtis solutionem paene limpida praebet.

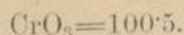
Acidi carbolici liquidi grammata 1.034 (= 0.94 gramm. acidi carbolici) solve in aquae destillatae quantitate tanta, ut solutio tota litrae unae respondeat.

centimeterében oldj fel egy gramm brómkáliumot, elegyíts hozzá 60 köbcentimeter $\frac{1}{10}$ szabályos káliumbromát oldatot (2.783 grm 1 literben) és 10 köbcentimeter tömény sósavat. A dús fehér csapadékról néhány percz mulva leszűrt kémpróba a jódkáliumos keményítő-oldatot ne kékitse meg.

Egy gramm carbolsavnak 1.1 gramm folyékony carbolsav felel meg.

† 14. Acidum chromicum. ✓

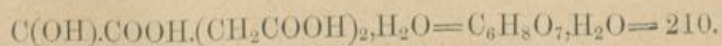
Chrómsav.

Biborvörös, hasábalakú kristályok, vagy vörös, laza kristályos tömeg, a nedves levegőn szétfoly; hevítve megolvad és oxygént fejlesztve, zöld chrómoxiddá változik át. Vizben és hígított borszeszben könnyen oldódik. Sósavval melegítve, chlórt fejleszt. Jól zárt üveg-dugós edényben tartsd, mert a portól és szervi anyagok gőzétől igen könnyen felbomlik.

15. Acidum citricum. ✓

Czitromsav.

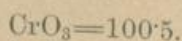

Szintelen, hasábalakú kristályokból áll; a levegőn nem változik; melegben szétmállik; mintegy 165°-nál

Dein in centimetris cubicis 102 hujus liquoris solve gramma unum kalii bromati, et admisce centimetra cubica sexaginta solutionis decinormalis kalii bromici (2.783 gr. in litra) et centimetra cubica decem acidi hydrochlorici concentrati. Liquor a copioso praecipitato post nonnullas minutas filtratus solutione amyli et kalii jodati colorem caeruleum non praebeat.

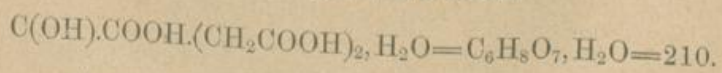
Grammati uno acidi carbolici, grammata 1.1 acidi carbolici liquidi respondent.

† 14. Acidum chromicum. ✓

Crystalla prismatica coloris purpurei, aut massa rubra laxa crystallina deliquescens; fervefactum oxygenium emittens liquescit et in oxydum chromi viride permutatur. In aqua et spiritu diluto facile solvitur. Cum acido hydrochlorico calefactum chlorum emittit. In vase epistomeo vitreo probe clauso servetur, nam per pulverem et vapores materiarum organicarum facile decomponitur.

15. Acidum citricum. ✓

Crystalla prismatica coloris expertia in aere persistentia; calore fatescunt, circiter 165° liquescunt.

megolvad, még magasabb hőmérséken pedig megszenesedik. Egy részt belőle 0·54 rész viz, egy rész borszesz és körülbelől 50 rész aether old fel.

Vizes oldata mésvizzel túltelítve átlátszó marad, felforralva pedig olyan csapadékot ad, a mely a kihülés után tökéletesen feloldódik.

Vizes oldata (1 : 3) eczetsavas káliummal és 3 térfogat borszeszszel összerázva, ne adjon kristályos üledéket. Kénhydrogénvizzel ne változzék meg, akkor sem, ha ammoniával telited. Higabb oldata (1 : 10) chlórbariumtól vagy sóskasavas ammoniumtól alig zavarosodjék meg. Káliumpermanganáttal pirosra festett oldata egy percz multával ne változtassa színét. Platina lemezen hevítve, tökéletesen elégjen, a nélkül, hogy füstje égetteczukor-szagot árasszon.

† 16. Acidum hydrochloricum concentratum purum. ✓

Tiszta tömény sósav.

HCl=36·4.

Szurós-savanyú szagú, szerfelett savanyú ízű, átlátszó, szintelen folyadék. Fajsúlya 1·124.

Ezüstnitrát-oldattal fehér, túrós csapadékot ad, s ez ammoniában oldható. Mangánhydroxyddal hevítve, chlórt fejleszt.

Száz súlyrészében 25 súlyrész sósav legyen; 3·64 grammja 25 köbcentimeter normál savmérő folyadékot telit.

candefacta carbonescunt. Acidi pars una ad solutionem aquae partes 0.54, spiritus inam, aetheris fere 50 requirit.

Solutio aquosa, aqua calcis abundante admixta limpida permanet; fervefacta sedimentum album praebet, quod refrigeratum perfecte resolvitur. Solutio aquosa (1:3) cum kalio acetico et voluminibus tribus spiritus conquassata sedimentum crystallinum haud praebet. Cum aqua hydrosulfurata non permutetur nec non ammonia saturata. Solutio temperata (1:10) baryo chlorato vel ammonio oxalico vix perturbetur. Solutio acidi, kalio permanganico rubefacta colorem intra spatium minutae non permutet. Supra lamina platinea fervefactum perfecte deflagrat fumum odoris caramelis haud spargens.

† 16. **Acidum hydrochloricum concentratum purum.**

Acidum muriaticum concentratum.

HCl=36.4.

Liquor odoris pungentis acidi, saporis peracidi, limpidus decolor. Ponderum specificum: 1.124.

Solutione nitratis argenti sedimentum album caseosum in ammonia solubile praebet. Cum peroxydo mangani fervefactum chlorum emittit.

In partibus centum, contineat acidi hydrochlorici partes 25. Grammata 3.64 per centimetra cubica 25 liquoris acidimetrici neutra redduntur.

Három köbcentimeter sósavat 3 centimeter szélességű kémcsőben hat köbcentimeter vízzel és annyi hig jóddal elegyíts, hogy színe éppen sárgás legyen; ezután néhány darabka tiszta zinket vess belé és várd meg, míg a folyadék sárga színe eltűnik. Most dugd be a kémcső nyakát lazán gyapottal, s aztán feszíts nyílására tiszta fehér szűrőpapirost, s ennek közepére csöppents egy csepp 50°/_o-os ezüstnitrát oldatot. Az ezüstoldattól megnedvesedett helyen még fél óra múlva se keletkezzék barna vagy fekete gyűrűvel környezett sárga folt.

Egy térfogat sósav 8—10 térfogat kénhydrogénviktől ne változzék meg, még akkor sem, ha a folyadékot ammoniával tútelited. Ötször annyi vízzel higitva chlórbariumoldattal ne adjon csapadékot, akkor sem, ha előbb jóddal sárgára festetted. Vízzel ugyanigy higitva és jódkáliumos keményítő oldattal elegyítve, ne kéküljön meg. Platina lemezen bepárologtatva, maradék nélkül szálljon el.

17. Acidum hydrochloricum dilutum. ✓

Higitott sósav.

Végy: Tiszta tömény sósavból

négyszáz grammot 400

Lepárolt vízből *hatszáz grammot* 600

Elegyítsd. Fajsúlya 1·05.

Száz súlyrészében 10 súlyrész víztelen sósav legyen; ennél fogva 3·64 grammja 10 köbcentimeter savmérő folyadékot telítsen.

Centimetra tria acidi hydrochlorici misce in tubo exploratorio centimetra tria amplo, cum aquae partibus sex, et solutionis jodi quantitate tanta, ut colorem subflavum induat, dein adde aliquot frusta zinci puri et expecta, donec color flavus liquoris disparet; tum obturamento gossypii laxo inserto, extende ad orificium chartam bibulam albam puram, quae media gutta una solutionis nitratis argenti 50% humectetur. Locus argenti nitrico humectatus nec media hora elapsa praebeat maculam flavam, annulo fusco vel nigro circumdatam.

Volumen unum acidi hydrochlorici additis voluminibus 8—10 aquae hydrosulfuratae non permittitur etiam si liquor ammonia addita excedendo saturatur. Quintupla quantitate aquae dilutum et solutione baryi chlorati mixtum sedimentum non praebeat etiam si prius cum jodi solutione ad colorem flavum tinctum fuit. Eadem quantitate aquae dilutum, addita solutione amyli et kalii jodati color caeruleus non oriatur. Super lamina platinea evaporatum sine residuo avolet.

17. Acidum hydrochloricum dilutum.

Acidum muriaticum dilutum.

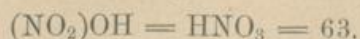
Rp. **Acidi hydrochlorici concentrati puri**
grammata quadringenta **400**

Aquae destillatae *grammata sexcenta* **600**

Misce. Pondus specificum: 1.05. Contineat in partibus 100, partes 10 acidi anhydrici, saturant ergo 3.64 grammata eius, liquoris acidimetrici centimetra cubica 10.

† 18. Acidum nitricum concentratum purum. X

Tiszta tömény salétromsav.

Maró savanyú folyadék; szintelen, s a hevítés közben tökéletesen elillanó legyen. Fajsúlya 1·31. A rézforgácsot feloldja s ez alatt barnavörös gőzöket fejleszt.

Száz súlyrészében 50 súlyrész sav legyen; ennél fogva 3·15 grammja 25 köbcentimeter savmérő folyadékot telítsen.

Vizzel tiszszeresen higitva, se az ezüstnitrát-, se a báryumnitrát-oldattól meg ne zavarosodjék; kénhydrogénvizzel se változzék meg, még akkor sem, ha a folyadékot utólag ammoniával túltelíted. Háromannyi vizzel higitva, kevés bromkáliummal és egy-két csepp chloroformmal összerázva, a chloroform ne váljék sárgává vagy ibolyaszínűvé.

19. Acidum nitricum dilutum. X

Higitott salétromsav.

Végy: Tiszta tömény salétromsavból

kétszáz grammot **200**

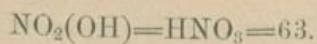
Lepárolt vízből

nyolczszáz grammot **800**

Elegyítsd. Fajsúlya 1·067.

Száz súlyrészében 10 súlyrész salétromsav legyen; ennél fogva 6·3 grammja 10 köbcentimeter savmérő folyadékot telítsen.

† 18. Acidum nitricum concentratum purum. X

Liquor caustice acidus, decolor, calore plane volatilis. Pondus specificum 1.31. Cuprum metallicum, vaporibus fusco-rubris an fugientibus solvat.

In partibus centum contineat acidi partes quinquaginta; hinc inde grammata 3.15 liquoris acidimetrici centimetra cubica 25 neutra reddunt.

Quantitate decupla aquae dilutum ne solutione nitratis argenti, neve baryi nitrici turbetur; aqua hydro-sulfurata non permutetur etiam si ammonia supersaturaveris.

Aquae tribus voluminibus dilutum paucillo kalio bromato et 1—2 guttis chloroformii conquassatum, chloroformium, colorem flavum vel violaceum non induat.

19. Acidum nitricum dilutum. X

Rp. Acidi nitrici concentrati puri

grammata ducenta **200**

Aquae destillatae

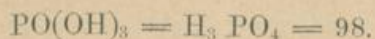
grammata octingenta **800**

Misce. Pondus specificum 1.067.

Partes 100 contineant acidi nitrici partes 10; grammata 6.3 ergo centimetra cubica decem liquoris acidimetrici saturant.

20. Acidum phosphoricum.

Phosphorsav. Orthophosphorsav.

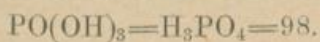
A phosphor oxydálásával készített phosphorsav-oldat átlátszó, szintelen és szagtalan, kellemes savanyú ízű folyadék. Platina lemezen beszárítva s a maradékot izzítva, üvegszerű tömeg keletkezik.

Ha káliumcarbonát-oldattal telítetted, ezüstnitráttal sárga csapadékot ad, és ez ammoniában is és salétromsavban is igen könnyen oldódik. Fajsúlya 1:12. Száz súlyrészében 20 súlyrész orthophosphorsav van, ennél fogva 100 köbcentimeterének súlya 112 gramm legyen.

Öt köbcentimeterét ugyanannyi higitott kénsavval elegyítve és néhány gramm tiszta zink darabot dobva belé, vizsgálj úgy meg, mint a sósavat. Ezüstnitrát-oldattól se hidegen, se melegen ne zavarosodjék meg és sárgás vagy barna színűvé ne váljék. Kénhidrogénvizzel elegyítve, hosszabb idő múlva se változzék meg. Kétannyi vízzel higitva, chlórbarýummal ne adjon csapadékot, valamint ammoniával túltelítés után se kénammoniummal, se ammoniumoxalattal sem. — A sav két térfogatát elegyítsd egy térfogat tömény kénsavval, és a kihülés után rétegezz föléje két térfogat telített vasvitriol-oldatot. Az érintkező felületen ne keletkezzék barna gyűrű.

20. Acidum phosphoricum.

Acidum orthophosphoricum.

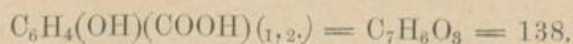

Solutio acidī phosphorici, oxydatione phosphori parata, liquorem limpidum coloris et saporis expertem praebebat. Super lamina platinea siccatum, et residuum candefactum massa vitro similis oritur. Carbonate kalii saturatum cum nitrate argenti sedimentum flavum dat, quod in ammonia et acido nitrico facillime solvitur. Pondus specificum: 1.12. In partibus 100 contineat acidī orthophosphorici partes 20; hinc inde centimetra cubica centum ponderi grammatum 112 respondeat.

Centimetra cubica quinque acidī quantitate simili acidī sulfurici mixta, additis aliquot frustis zinci puri eodem modo, sicut acidum hydrochloricum explora. Cum solutione argenti nitrici nec frigidum nec calidum perturbetur et colorem subflavum vel fuscum non induat. Aqua hydrosulfurata mixtum nec longioris temporis spatio permutetur; quantitate duppla aquae dilutum addito baryo chlorato praecipitatum non praebeat, quod post saturationem cum ammonia addita ammonio sulfurato aut oxalico neque oriatur. Acidī volumina duo misce cum volumine uno acidī sulfurici concentrati, post refrigerationem adde in stratis volumina duo solutionis ferri sulfurici saturatae, zona intermedia fusca non oriatur.

21. Acidum salicylicum crystallisatum.

Kristályosodott salicylsav. Orthoxybenzoesav.

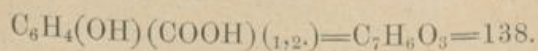
Fehér kristályokból álló szagtalan por; kémhatása savas; íze kezdetben édeses-savanyú, később fanyar. 538 rész hideg vízben, — forró vízben, glycerinben és langyos chloroformban könnyebben, borszeszben és aetherben igen könnyen oldható. Körülbelől 160°-on megolvad, erősebben hevítve, a levegőn maradék nélkül elég.

Vizes oldata, ferrichloriddal elegyítve, ibolya színt ölt. Égetett mészszel keverve s a kémcsőben hevítve, carbolsavgőzt fejleszt.

Borszeszes oldata, ha magától párolog el, ne barnás, hanem egészen fehér kristályos maradékot hagyjon hátra. Annyi nátriumcarbonát-oldatban föloldva, hogy a folyadék erősen alkalikus maradjon, s aztán aetherrel kirázva, az utóbbi a bepárologtatáskor ne hagyjon nagyobb maradékot hátra. Hatszor annyi tömény kénsavban hidegen föloldva, csaknem színtelen oldattá válják. Tizannyi borszeszben oldva s néhány csepp salétromsavval elegyítve, az ezüstnitrát oldat ne változtassa meg.

21. Acidum salicylicum crystallisatum.

Acidum orthooxybenzoicum.

Pulvis albus crystallinus odoris expers, reactionis acidae, primo saporis subdulcis acidi, dein adstringentis. Solvitur in partibus 538 aquae frigidae; facilius in aqua fervida, glycerino et chloroformio tepido, facillime autem in spiritu et aethere. In temperatura circiter 160° liquescit, aere fervefactum sine residuo evanescit.

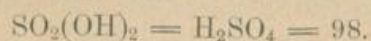
Solutio aquosa ferro sesquichlorato colorem violaceum induit. Calce usta in tubulo exploratorio fervefactum vapores acidi carbonici emittit.

Solutio spirituosa sua sponte evaporata residuum crystallinum non fuscum sed album relinquit. Acidum in tanta quantitate solutionis natrii carbonici solutum ut liquorem forte alcalinum praebet dein cum aethere extractum, hic evaporatus residuum maius non relinquit. In voluminibus sex acidi sulfurici concentrati frigidi solutum, solutio coloris fere expers oriatur.

In decupla quantitate spiritus solutum, additis aliquot guttis acidi nitrici, solutione argenti nitrici ne turbetur.

† 22. Acidum sulfuricum concentratum.

Tiszta tömény kénsav. Vitriól olaj.

Szintelen és szagtalan, olajszerű folyadék. Fajsúlya 1·837—1·840. Ötször annyi vízzel elegyítve, jelentékenyen fölmelegszik.

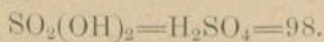
Igy elegyítve, chlórbarýummal bőséges fehér csapadékot ad, a mely savakban nem oldható.

A savban legalább 94 százalék tiszta kénsav legyen, ennél fogva ha 4·9 gramját 100 köbcentimeterre hígítod, ezen oldat 10 köbcentimeterének telítésére legalább 9·4 köbcentimeter savmérő folyadék legyen szükséges.

Hígíts belőle 2 köbcentimetert 10 köbcentimeter vízzel, aztán adj hozzá jóddoldatot meg tiszta zinket és vizsgálj meg úgy, mint a sósavat. Ötször akkora térfogatú borszeszszel elegyítve, hosszabb idő múlva se zavarosodjék meg. Hat köbcentimeter sav, 30 köbcentimeter vízzel hígítva és egy csepp kálium-permanganát-oldattal elegyítve, 10—15 percz alatt ne veszítse el színét. Egyenlő térfogatú telített ferrosulfát-oldatot a sav fölé rétegezve, az érintkező felületen barna gyűrű ne keletkezzék. A hígított sav kénhydrogénviztől ne változzék meg, valamint ammoniával telítés után a kénammoniumtól sem.

† 22. Acidum sulfuricum concentratum.

Oleum vitrioli.

Liquor coloris et odoris expers oleaceus. Pondus specificum 1·837—1·840. Cum aquae quantitate quintupla mixtum insigne calefit.

Acidum sic dilutum baryo chlorato praecipitatum album copiosum in acidis insolubile praebet.

Contineat in centum partibus, partes ad minimum 94 acidi sulfurici puri, hinc inde grammata 49 ad centimetra cubica 100 diluendo, centimetra cubica 10 liquoris huius, ad saturationem centimetra cubica ad minimum 9·4 liquoris acidimetrici requirantur.

Dilue acidi centimetra duo cum centimetris cubicis aquae decem, huic adde solutionem jodi et zincum purum dein explora, sicut acidum hydrochloricum; cum spiritus volumine quintuplo mixtum nec post longius temporis spatium turbetur. Centimetra cubica sex acidi, centimetris cubicis triginta aquae diluta, addita gutta una solutionis kalii permanganici, inter 10—15 minutas non decolorentur. Acidum cum volumine aequali solutionis saturatae sulfatis ferri superstratum zona fusca intermedia non nascetur. Acidum dilutum nec aqua hydrosulfurata, nec post saturationem cum ammonia, ammonio sulfurato permutetur.

23. Acidum sulfuricum dilutum.

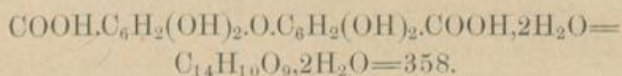
Tiszta higitott kénsav.

Végy: **94%-os tiszta tömény kénsavból**
százhat és négy tized grammot **106·4**
Öntsd óvatosan, folytonos keverés köz-
ben annyi **lepárolt vízbe**, hogy az
elegy súlya *ezer gramm* **1000**
legyen.

Szintelen, átlátszó folyadék; fajsúlya 1·069. Száz
súlyrészében 10 súlyrész kénsav van, ennél fogva 4·9
grammja 10 köbcentimeter savmérő folyadékot telít.

24. Acidum tannicum.

Gubacs-csersav.

Sárgásfehér, fanyar, összehúzó ízű por. Egyenlő
mennyiségű langyos vízben, és kétannyi borszeszben
tökéletesen oldható.

A savanyú hatású borszeszes oldatot fél térfogat
aether még ne zavarosítsa. Ferrichlorid oldattal kékes
fekete csapadékot ad, s ezt a higitott kénsav eltünteti.
Enyvoldattal bőséges, sárgásszürke, pelyhes csapadékot
ad. Hevítve eléggjen, alig észrevehető maradékot hagyva
hátra.

23. Acidum sulfuricum dilutum. X

Rp. **Acidi sulfurici concentrati puri (94%)**

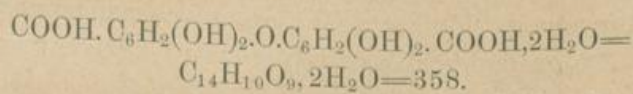
grammata centum sex et quatuor decimas 106.4

Instilla caute continue miscendo in aqua destillata
ut mixtura sit ponderis *grammatum mille* 1000

Liquor decolor limpidus. Pondus specificum 1.069.
Continet in partibus centum, acidi sulfurici partes
decem; 4.9 grammata ergo centimetra cubica 10 li-
quoris acidimetrici neutra reddunt.

24. Acidum tannicum. X

Tanninum.

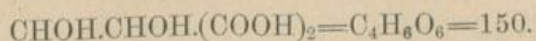

Pulvis e subflavo albus, saporis austeri adstrin-
gentis, in aequali quantitate aquae tepidae et duppla
spiritus perfecte solubilis.

Solutio spirituosa reactionis acidae, per volumen
dimidium aetheris non turbetur. Solutione ferri sesqui-
chlorati dat praecipitatum subcaeruleo-nigrum, quod
addito acido sulfurico diluto evanescit. Solutione gluti-
nis praecipitatum copiosum subflavo-griseum floccosum
oritur. Fervefactum residuo vix perceptibili deflagret.

25. Acidum tartaricum.

Borkősav.

Hasábalakú, gyakran kéreggő összenőtt kristályokból áll; szintelen, áttetsző, a levegőn változatlan. Kémhatása erősen savanyú. Egyenlő súlyrész vízben, két és félannyi borszeszben oldható.

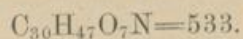
Hevítve, égetteczukorszagot áraszt és tökéletesen elég. Tömény vizes oldata kaliumacetáttal kristályos csapadékot ad. Mészvízzel addig, míg az oldat savanyú, nem zavarosodik meg; túltelítve pedig kezdetben pölyhős, később kristályosodó csapadékot alkot, és ez chlórarnoniumban is és natriumhydroxydiban is oldható.

A porrá tört sav, kénhydrogénvízzel leöntve, ne változzék meg. Vizes oldata (1:10) ne zavarosodjék meg se báryumchloridtól, se pedig sóskasavas ammoniumtól.

1.5 gramm borkősav telítésére 20 köbcentimeter savmérő folyadék szükséges.

†† 26. Aconitinum germanicum.

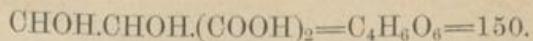
A sisakvirág alkaloidja.

Fehér vagy sárgásfehér szagtalan por; íze igen keserű, majd élesen égető; hatása alkalikus. 80°-nál megolvad. Hideg vízben kevésbé oldható, forró vízben

25. Acidum tartaricum.

Sal essentialis tartari.

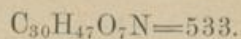
Crystalla prismatica saepe in crustis cohaerentia, coloris expertia, diaphana, aere persistentia, reactionis fortiter acidae, in volumine aequali aquae et in voluminibus 2·5 spiritus solubilia.

Fervefactum odorem sacchari tosti spargit et plane comburit. Solutio aquosa concentrata cum acetate kalii dat praecipitatum crystallinum. Cum aqua calcis solutio donec acida non turbatur; supersaturata praecipitatum prius floccosum dein crystallinum exoritur quod in ammonio chlorato et etiam in natrio hydroxydato solubile est.

Acidum in pulverem redactum aqua hydrosulfurata superfusa non permutetur. Solutio aquosa (1: 10) nec baryo chlorato nec ammonio oxalico perturbetur.

Ad saturationem grammatum 1·5 acidi tartarici liquoris acidimetrici centimetra cubica 20 requiruntur.

†† 26. Aconitinum germanicum.

Pulvis albus vel e subflavo albus, odoris expers saporis peramari, dein acris urentis reactionis alcalinae. Calore 80° liquescit. In aqua frigida parum solubilis; in aqua bullienti in massam subflavam resinosam mol-

sárgás, gyantaszerű, lágy tömeggé változik, s ez 50—60 részben lassanként feloldódik. Sósavval savanyított vízben, borszeszben, aetherben, chloroformban és benzolban könnyen oldható, de petroleumaetherben nem.

Tömény kénsav előbb sárgára, 24 óra múlva barnavörösre, végül ibolyavörösre festi. Vizfürdón kevés phosphorsavval bepárologatva, nem sokára ibolya színűvé válik. Platina lemezen hevítve, maradék nélkül égjen el.

Egyes adagja legföljebb 0.001 gramm.

Napi adagja legföljebb 0.002 gramm.

† 27. Aconitum.

**Aconitum napellus Linn., Katika sisakvirág. Ranunculaceae.
Szirontákfélék.**

Az aconitum napellus, katika sisakvirág, rügygyel végződő 4—8 cm. hosszú, felül 2—2½ cm. széles, körülbelül 6 grm súlyú **gumói** használtassanak. A gumók lobordadok, répaalakúak, szürkés vagy sötét barnák, kissé ránczosak vagy simák, súlyosak, tömöttek, lisztes törésűek, belül fehéresek, felületükről vékony mellékgyökerek indulnak ki, vagy a lemetszett gyökerek helyei láthatók, legtöbbször kettésével összetapadvák.

A szárban végződő idősebb gumók, melyek ránczosak, karcsúbbak, könnyebbek, nem ritkán belül üresek, ne használtassanak.

Haránt-átmetszetben a vastag barnás kéreg 5—8 hosszabb-rövidebb sugarú, csillagalakú, setétebb színű, keskeny cambiumréteg által választatik el a bétől.

lem permutatur, quae in 50—60 partibus lente solvitur. In aqua acido hydrochlorico acidifacata, in spiritu vini, aethere, chloroformio et benzolo facile, sed in aethere petrolei non solvitur.

Par acidum sulfuricum concentratum, colorem ab initio flavum, post horas 24 fuscorubrum demum violaceum induit. In balneo aquae cum acido phosphorico evaporatum paulo post colorem violaceum induit. Super lamina platinea fervefactum sine residuo comburat.

Dosis singula maxima: 0.001.

Dosis maxima pro die: 0.002.

† 27. Aconitum.

Aconitum napellus Linn., Ranunculaceae.

Adhibeantur **tubera** aconiti napelli gemma terminata, 4—8 centimetra longa, superne 2—2½ centimetra crassa, ponderis circiter grammatum sex. Tubera sunt obconica, napiformia, extus fusca, pene rugosa vel glabra, ponderosa, compacta, fracturam farinosam ostentanda, intus albicantia, radiculis tenuibus in omni ambitu obsessa, aut radicibus descissis cicatrisata, saepe per paria cohaerentia.

Tubera vetusta, residuo caulis terminata, rugosa, non raro excavata, leviora, tenuiora rejiciantur.

In segmento transverso cortex est crassus et fuscus, a medulla alba cambio angusto obscuriore stellatim quinque vel octo radiato separatus.

A gumók hevenyében csipős, tormához hasonló szagúak, megszáradva szagtalanok, rágva csipős, égető ízűek s végül izlési képtelenséget okoznak.

A vadon tenyésző, virágzó növény gumói gyűjtesenek, gondosan száríttassanak és tétessenek el.

Más aconitumfajok gumói, melyek jóval kisebbek, karcsúbbak, rövidek, köpczösek vagy vékonyabbak, karóalakúak, a szabályos csillagalakú cambiumgyűrűt nem mutatják, ne használtassanak.

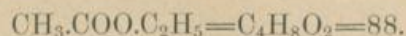
Az apró vagy vékony, belül barna vagy barnásan foltos és fényes gumók vettessenek vissza.

Egyes adagja legföljebb 0.10 gramm.

Napi adagja legföljebb 0.50 gramm.

28. Aether aceticus.

Eczetaether. Aethylacetát.

Tiszta, átlátszó, szintelen, kellemes üditő zamatú folyadék; fajsúlya 0.9, forráspontja 74—76°.

Egyenlő térfogatú vízzel erősen összerázva, a viz térfogata legföljebb egy tizedrészszel szaporodjék. Óraüvegen elpárologtatva, ne hagyjon idegen szagú maradvékot hátra. A belémártott kék lakmuspapírt ne azonnal és ne erősen vörösítse meg.

Ha a készítmény igen savanyú lett, rázd össze kevés magnesiumoxyddal, azután álljon zárt edényben megolvasztott chlórcaeciummal 24 óráig; ekkor vízfürdőből párologtasd át tökéletesen száraz üvegbe s tartsd el benne jól bezárva.

Odor tuberorum recentium acris raphani similis, siccatorum nullus, masticata ab initio acerrimam producunt sensationem relicta anaesthesia gustatoria.

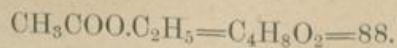
Colligantur tubera plantae spontaneae florentis, caute siccanda et servanda.

Tubera aliarum aconiti specierum inferiora, tenuiora, breviora, crassa, paliformia, cambium quinque vel octo radiatum non ostentantia rejicienda, nec non tubera parva tenua, intus fusca vel fuscis maculis tecta verminosa.

Dosis maxima singula 0·10.

Dosis maxima pro die 0·50.

28. Aether aceticus.

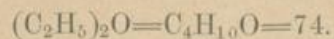

Liquor limpidus, diaphanus decolor odoris grate recreantis; pondus specificum: 0·9, calore 74°—76° ebulliens. Cum volumine aequali aquae vehementer conquassatus, volumen aquae ne plus quam decima parte amplietur. In vitro concavo evaporatus residuum odoris peregrini non relinquat. Chartam exploratoriam caeruleam ne illico et fortiter rubicet.

Si praeparatum nimio acidum fuerit, conquassa cum oxydi magnesiae paucilla quantitate, dein stet cum calcio chlorato fusó in vase clauso per 24 horas; tum destilla e balneo aquae in vitrum perfecte siccum et serva in eodem probe clauso.

29. Aether depuratus.

Tisztított aether. Aethyloxyd.

Tiszta, átlátszó, szintelen, igen könnyen mozgó folyadék, sajátzerű átható szaggal. Fajsúlya 0.724—0.728. Nagyon illékony; 34—36°-nál forr. Borszeszszel és zsíros olajokkal elegyíthető.

Egyenlő térfogatú vízzel erősen összerázva, a víz térfogata legföljebb egy tizedrészzel szaporodjék és ne váljék zavarossá, s a kémhatása se legyen savanyú. Óraüvegen elpárologtatva, ne hagyjon hátra idegen szagú maradékot.

30. Agaricus chirurgorum.

Tapló-gomba. Készített tapló-gomba.

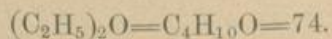
Taplós galócza. Héjas-gombák.

Gombadarabok, melyek majdnem egész Közép-Európában kivált idős tölgyek törzsein tenyésznek; kereskedésbeliek, vízben áztatás és fakalapácsokkal ütés által (kivált nálunk) készíttetnek, a közönség előtt igen ismeretesek.

Salétromot ne tartalmazzon.

29. Aether depuratus. ✓

Aether sulfuricus.

Liquor limpidus, diaphanus decolor facile mobilis, odoris penetrantis specifici. Pondus specificum: 0.724—0.728; valde volatilis, calore 34°—36° ebullit. Spiritu, oleisque pinguibus misceri potest. Aquae volumine aequali conquassatus, aquae volumen ne plus quam decima parte amplietur et ne turbetur; reactionis neque sit acidae. In vitro concavo evaporatus residuum odoris peregrini non relinquat.

30. Agaricus chirurgorum.

Agaricus quercinus praeparatus.

Polyporus fomentarius Fries. Fungi. Hymenomycetes Fr.

Frusta fungi per totam fere Europam mediam in truncis annosis imprimis quercuum nascentis, mercabilia, maceratione in aqua et tusione cum malleis ligneis, (potissimum in Hungaria) praeparata, in vulgus notissima.

Nitrum ne contineat.

† 31. Aloë.

Különböző aloefajok, a forró földvön honos és tenyésztett növények. Magzatingfélék.

A Jóreményfokon tenyésző különböző aloefajok, úgy mint **aloe ferox**, **aloe vulgaris**, **aloe lingua** és talán még más fajok leveleiből kifolyó **megszáritott nedv**. A kereskedésben különböző nagyságú, gyánta-szerűen fénylő, zöldséből sötétbarnába játszó, kagylós törésű, a széleken áttetsző, melegben meglágyuló, hidegben törékeny, porrá törve sárga, undorító szagú, igen keserű ízű darabokban jön elő. 2 rész forró vízben barna színűen oldatik, az oldat hidegben a kiváló gyantától megzavarosodik. — 4 rész borszeszszel tiszta, hidegben meg nem zavarosodó oldatot képezzen. Chloroformban épen nem, aetherben csak kissé oldassék.

32. Althaea.

Közönséges ziliz, nálunk honos, leggyakrabban gyógyszerári czélokra tenyésztik. Málvafélék.

A levelek széles-tojásdadok, osztatlanok vagy három-öt lebenyesek, alapjukon gyakran szívyszerűen kimetszettek, egyenetlenül fogazottak, ötbordások, taplószerűek, puhák, fehéres zöldek, szagtalanok, mézgaizúek.

Nyáron virágzáskor gyűjtessenek.

A gyöktörzs gyökérkéi (zilizgyökér) egysze-

† 31. Aloë.

Aloës variae species, plantae in regionibus tropicis indigenae et cultae. Asphodeleae Juss.

Succus foliorum induratus, quae offerunt **aloë ferox, aloë spicata, aloë vulgaris, aloë lingua** et forte species aliae capenses. Sistit frusta variae magnitudinis, nitentia, coloris e subviridi obscure fuscii, fractura conchata, lucida, ad margines subdiaphana, calore emollescentia, frigore friabilia, pulverem flavum, odoris nauseosi largientia, saporis peramari. In aquae fervidae partibus duabus coloris fuscii solvitur, solutio refrigerata per resinam praecipitatum turbatur. Aloë cum spiritus partibus quatuor solutionem limpidam etiam post refrigerationem non turbidam efficiat. In chloroformio haud, in aethere partim solvitur.

? Barbata

32. Althaea.

Althaea officinalis Linn., planta indigena saepissime in usus pharmaceuticos culta. Malvaceae Juss.

Folia rotunde ovata, impartita vel tri- ad quinqueloba, saepe cordata, inaequaliter dentata, quinque-nervia, tomentosa, mollia, ex albo viridia, odoris nullius, saporis mucilaginosi.

Colligantur aestate florente planta.

Radiculae rhizomatis (Radix Althaeae) simplices, teretes, longae, digitum crassae vel tenuiores, de-

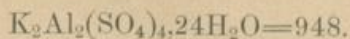
rüek, hengerdedek, hosszúk, újjnyi vastagok vagy vékonyabbak, lehámozvák és gyakran széthasítvák, fehérek vagy fehéresek, kívül nem ritkán hosszirányban barázdásak, lemetszett rostocskák helyei által barnásan foltosak, vastag, rostos, hajtható hánccs által borítvák, keményítőtől lisztes fájúak. Sajátságos gyenge szagúak, igen mézgas, kellemetlen ízűek.

A vadon tenyésző vagy a tenyésztett növény gyökere tavasz kezdetén vagy őszkor ásassék és gyorsan száríttassék meg. A szár, a fás és szúvas részek, nemkülönben a külső sárgásszürkés kéreg vettessenek el.

Vigyázz, hogy meszes vízzel ne legyenek fehéritve.

33. Alumen.

Timsó. Aluminium-káliumsulfát.

Szintelen, áttetsző, kemény, nyolczlapú kristályok vagy kristálydarabok, melyek a levegőn kissé elmálanak. Hévitésakor a timsó előbb megolvad, aztán vizet veszítve, likacsos tömeggé válik. Tíz és fél súlyrész vízben oldható. Az oldat savanyú kémhatású, íze édeses és igen összehúzó.

Vizes oldata nátriumhydroxyddal fehér, kocsonyás csapadékot ad, s ez a kémszer fölöslegében tökéletesen oldható. Platina drótona lángot ibolyaszínűre festi. Chlór-báryummal fehér, savakban oldhatlan csapadékot ad.

Vizes oldata (1:20) kénhydrogénvizztől ne változék; kénammoniummal pedig fehér, kocsonyás csapa-

gluptae, saepe fissae, albae vel albidae, extus in longitudinem non raro sulcatae, cicatricibus fibrillarum abscissarum subfuscis notatae, libro crassiusculo, valde fibroso et flexili tectae, ligno carnoso amylo scatente farinoso. Odor peculiaris debilis, sapor fatuus, valde mucilaginosus.

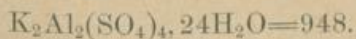
Fodienda radix plantae sponte crescentis vel cultae primo vere vel autumnno et cito siccanda.

Partes rhizomatis lignosae et cariosae, nec non cortex externus flaviusculo-griseus rejiciantur.

Cave, ne aqua calcis dealbatae sint.

33. Alumen.

Aluminii et kalii sulfas crystallisatus.

Crystalla vel fragmenta crystallorum coloris expertia, diaphana dura octaedrica, in aere paulum fatiscentia. Fervefaciendo alumen ab initio liquescit, dein aquam emittens in massam porosam permutatur. Solubile in aquae partibus decem et dimidia. Solutio praebet reactionem acidam et saporem subdulcem valde stypticum.

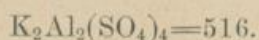
Solutio aquosa cum hydroxido natrii dat praecipitatum album gelatinosum, quod in reagenti superabundante plane solvitur. Super filo platineo flammam violaceam reddit. Baryo chlorato dat praecipitatum album in acidis insolubile.

Solutio aquosa, 1:20, addita aqua hydrosulfurata ne permutetur; cum ammonio sulfurato autem det

déket adjon. A nátriumhydroxyddal keletkező csapadék a kémszer fölőslégében tökéletesen feloldódjék s az így keletkezett oldat ne legyen ammonia szagú, és ne változzék meg kénhydrogénviztől.

34. Alumen ustum.

Égetett timsó. Vitztelen timsó.

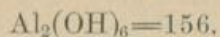

Végy száz súlyrész porrá tört timsót és vékony rétegben szétterjesztve, szárítsd 50°-on mindaddig, míg körülbelől 30 súlyrészt veszít súlyából. Ezután tedd porcelláncsészébe és folytonos kavarás közben melegítsd homokfürdőben, 160°-ot meg nem haladó hőmérsékleten mindaddig, míg a maradék súlya nem több 55 súlyrésznél.

Fehér por, mely 25 rész vízben bár lassan, de tökéletesen föloldódik. Két grammja kis porcellán tégelyben gyengén izzitva, legföljebb 0.2 grammot veszítsen súlyából.

35. Aluminium hydroxydatum.

Aluminiumhydroxyd.

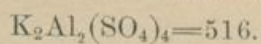
Végy: **Timsóból** *kétszázhetvenöt grammot* **275**
oldd fel

Forró lepárolt vízben
kétezeröttszáz grammban **2500**

praecipitatum album gelatinosum. Praecipitatum ope hydroxidi natrii ortum in reagenti superabundante plane solvatur, solutio non praebet odorem ammoniae, et aqua hydrosulfurata non permutetur.

34. Alumen ustum.

Aluminii et kalii sulfas.

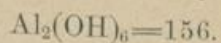

Recipe: Aluminis pulverati tenuiter strati partes centum, et sicca calore 50° tandiu, donec partes triginta ponderis amiserint, tunc in patinam porcellaneam immittas in balneo arenae continue permiscendo, calore 160° non excedente ferveface, donec residui pondus, non sit amplius, quam partium 55.

Pulvis albus in 25 partibus aquae lente sed plane solubilis. Grammata duo in patina exigua porcellanea leni ardore ad summae grammata 0.2 ponderis amittunt.

35. Aluminium hydroxydatum.

Aluminii hydroxydum.

Rp. **Aluminis**

grammata ducenta septuaginta quinque **275**

Solve in

Aquae destillatae fervidae

grammatibus duobus mille quingentis **2500**

a még meleg oldatot szűrd meg, és önts hozzá olyan oldatot, a mely

Kristályos nátriumcarbonátból

kétszázötven grammból **250**

és meleg

Lepárolt vízből

ezer grammból **1000**

készült.

A jól összerázott keveréket pállítsd 24 óráig, azután a keletkezett csapadékot gyűjtsd össze a szűrőn és mosd addig, míg a lúgos hatás megszűnik. Ezután oldd fel a csapadékot annyi

Hígított sósavban

a mennyi erre elegendő (körülbelül

350 gramm).

Az oldatot most

Ammoniával (0.96 fs.)

elegendő mennyiséggel (körülbelül

300 grammal)

teljesen csapd le.

Az igen jól kimosott, szűrőpapir között kipréselt és a levegőn megszárított csapadékot a legfinomabb porrá dörzsöld szét.

Fehér, könnyű, a nyelvhez tapadó por legyen, mely vízzel semleges hatású péppé elegyedik; nátronlúgban, és ha nem igen régi, hígított savakban is tökéletesen oldható.

Filtra solutionem adhuc calidam cui adde

Natrii carbonici crystallisati

grammata ducenta quinquaginta **250**

solutae in

Aquae destillatae

grammatibus mille **1000**

Miscellam intime conquassatam digere per 24 horas.

Praecipitatum filtro collectum elue donec reactio alkalina disparuerit, tum solve in

Acidi hydrochlorici puri

quantitate sufficiente (circa grammatibus **350)**

Solutioni adde

Ammoniae (0.96 p. sp.)

sufficientem quantitatem (circa grammata **300)**

ad perfectam praecipitationem.

Praecipitatum optime lotum inter chartam bibulam expressum et aëre siccatum in pulverem subtilissimum redige.

Sit pulvis albus levis, lingvae adhaerens, cum aqua pulpam tenuem reactionis neutrius praebeat, et in solutione natrii hyrooxydati, et si vetustus non fuerit, etiam in acidis dilutis plane solubilis.

36. Ammoniacum.

Ammoniak gyánta.

Dorema ammoniacum Don. Perzsiában honos. Ernyősek.

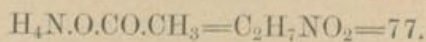
Levegőn megszáradt **tejnedv**, többé-kevésbé gömbölyded, borsó- egész diónagyságú szemcsékben jó elő, melyek elszigetelvék, vagy egymással összetapadvák és barnás darabokkal keveredvék. Kívül sárgásbarnásak, belül fehéresek, kagylós törésűek, zsírfényűek, hidegben keményesek, törékenyek, porrá törhetők, melegben meglágyulnak, midőn foghagymához hasonló sajátságos szagúak, keserű csipős ízűek.

Háromszoros mennyiségű vízzel összedörzsölve fehér fejetet képez, mely maró nátronlúg hozzáadására sárga, később barnás színűvé lesz. Háromszoros mennyiségű sósavval leöntve ne pezsegjen és színét még 60 C foknyi hőnél se változtassa meg.

Gyógyszertári czélokra a hidegben törékeny gyánta töressék porrá és a tisztátlanságoktól szitálás által tisztítottassék meg.

37. Ammonium aceticum solutum.

Eczetsavas ammonium oldat.

Végy: **Hígított eczetsavból** száz grammot 100
adj hozzá
Ammonia oldatból ötven grammot 50
A folyadékot forrald néhány perczig és

36. Ammoniacum.

Gummi ammoniacum. Gummi-resina ammoniacum.

Dorema ammoniacum Don. **Planta Persidem incolens. Umbelliferae** Juss.

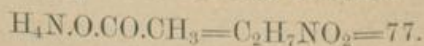
Succus lacteus aëre induratus, sistit grana plus minusve rotunda, magnitudine pisi usque ad fructum juglandis, solitaria aut saepe inter se vel massae subfuscae internixta, extus e flavo subfusca, intus albida, fractura leviter conchata, pinguius nitida, frigore duriuscula, fragilia, in pulverem redigenda, calore mollescentia, odoris peculiaris, calore allium redolentis, saporis amari acris.

Cum aquae pondere triplici contritum emulsionem efficit albam, quae addito liquore natrii caustici colorem flavum, tum fuscum trahit. Pondere triplici acidi hydrochlorici superfusum ne effervescat, calore 60° quidem ne coloretur.

Ad usum pharmaceuticum frigore rigefactum in pulverem redigatur et ope cribri quisquiliis mundetur.

37. Ammonium aceticum solutum.

Liquor ammonii acetici.

Rp. **Acidi acetici diluti** *grammata centum* **100**
Adde:
Solutionis ammoniae
grammata quinquaginta **50**

a kihülés után telítsd tökéletesen ammoniával.

Ezután adj hozzá

Lepárolt vízből

annyit, hogy az egésznek a súlya

százhetvenegy gramm **171**

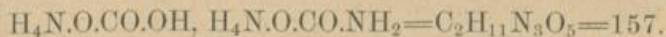
legyen.

Az oldat 15 százalék ammoniumacetátot tartalmaz. Fajsúlya 1'032—1'034.

Tiszta, átlátszó, szintelen, hevítés közben tökéletesen elillanó és lehetőleg semleges hatású legyen. Kénhydrogénvizzel csapadékot ne adjon, és sötétebb színűvé ne váljék, még akkor sem, ha a folyadékot utólag néhány csepp sósavval megsavanyítod. Igen jól zárt edényben tartsd.

38. Ammonium carbonicum.

Szénsavas ammonium. Ammoniumcarbonát.

A kereskedésben előjövő készítmény külső elmárlott rétegét eltávolítva, szintelen, áttetsző, kemény darabokból áll. Az ammoniumcarbonát átható ammonia-szagú és erősen lúgos hatású; savakkal pezseg. Négy súlyrész vízben lassan, de tökéletesen oldható.

Kémcsőben hevítve, melynek nyílását hengeralakú szűrőpapirtekercscsel lazán elzártad, elillanjon, a nélkül, hogy az edény fenekén vagy a papirtekercsen sötét színű foltok maradnának. Ecetsavval telített

Liquorem minutis aliquot fervefac ad ebullitionem, post refrigerationem ammonia perfecte satura dein adde:

Aquae destillatae

quantitatem tantam ut totius pondus sit

grammatum centum septuaginta unius 171

Solutio haec continet 15⁰/₀ acetatis ammoniae.

Pondus specificum 1.032—1.034.

Solutio sit limpida, decolor, calore plane avolans et ad possibilitatem neutra. Aqua hydrosulfurata praecipitatum non det, et colorem fusciorum non induat etiam si additis acidi hydrochlorici guttis aliquot, solutio acidifacata fuerit.

Servetur in vase optime clauso.

38. Ammonium carbonicum.

Ammonii carbonas.

$H_4N.O.CO.OH, H_4N.O.CO.NH_2 = C_2H_{11}N_3O_5 = 157.$

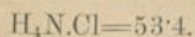
Post eliminationem strati externi fatiscantis praeparati venalis, praebet frusta decoloria diaphana dura; ammonium carbonicum est odoris penetrantis ammoniacalis et reactionis fortiter alkalinae, acidis mixtum effervescit; in 4 partibus aquae lente sed perfecte solubile.

In tubulo exploratorio, cuius orificium chartae bibulae epistomeo cylindrico laxo obturatum, fervefactum avolet, et in fundo vasis vel in epistomeo chartae bibulae vestigia coloris brunei non remaneant. Centi-

oldatának 5—6 köbcentimetre 10 csepp $\frac{1}{10}$ szabályos jóddal se azonnal, se huzamosabb idő múlva ne adjon csapadékot. Öt százalékos oldata eczetsavval túltelítve, se kénhydrogénnel, se chlórbarýummal, se pedig sóskasavval csapadékot ne adjon. Felesleges ezüstnitrát-oldattal elegyítve és azután salétromsavval túltelítve, legfőljebb gyöngén zavaródjék meg, de barna színt még néhány perc múlva se öltön.

39. Ammonium chloratum. X

Szalmiak. Szalamiasó.

Végy: **Nyers szállasztott chlór ammoniumból**

ötszáz gramot **500**

Oldd fel:

Forró lepárolt víz

ezeröttszáz grammjában **1500**

s adj az oldathoz

Ammoniából

húsz grammot **20**

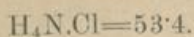
Néhány napig hagyd befödött edényben, aztán szüred meg és folytonos keverés közben párologtasd be szárazra.

Fehér, kristályos por; egyenlő mennyiségű forró, és háromannyi hideg vízben oldható. Kémhatása semleges. Száraz kémcsőben hevítve, megolvadás nélkül tökéletesen elillan és tiszta fehér szálladékot ad.

metra cubica 5—6 solutionis cum acido acetico saturatae additis guttis 10 solutionis decinormalis jodi nec illico nec per temporis longius spatium praecipitatum praebent. Solutio 5°/_o cum acido acetico supersaturata hydrogenio sulfurato, baryo chlorato et ammonio oxalico praecipitatum non det. Superabundante solutione nitratis argenti mixtum dein cum acido nitrico supersaturatum ad summum leniter turbetur sed colorem bruneum nec intra aliquot minutas induat.

39. Ammonium chloratum.

Ammonii chloridum. Sal ammoniacus depuratus.

Rp. **Ammonii chlorati sublimati crudi**
grammata quingenta 500
Solve in
Aquae destillatae fervidae
grammatibus mille quingentis 1500
Solutioni adde
Ammoniae *grammata viginti* 20

Stet per aliquot dies in vase clauso, dein filtretur et sub continua agitatione ad siccum evaporetur.

Pulvis albus crystallinus in aequali volumine aquae fervidae et tribus voluminibus aquae frigidae solubilis; reactionis neutrins. In tubo exploratorio sicco fervefactus non liquescens penitus avolat et sublimatum pure album praebet.

Nátronlúggal melegítve, ammoniát fejleszt. Vizes oldata ezüstnitráttal fehér túros csapadékot ad, mely főlöseleg ammoniában oldható.

Chlórbarýumtól, továbbá eczetsavtól és kénhydrogénvitzól, valamint kénammóniumtól meg ne változzék. Tized szabályos jóoldattal se azonnal, se 2—3 óra múlva ne adjon csapadékot.

40. Amygdala amara.

Keserű mandola.

Közönséges mandola, nálunk tenyésztett fa. Mandolafélék.

A **magvak** hosszas petédedek, összenyomvák, hártýás, sárgásbarna, hosszában ránczosan csikolt, poros és érdes héjjal borítottak; a héj vízben áztatás után a fehér magbélről könnyen levonható. A magbél fehér, húsos, lapos-domború sziklevelekből és az igen kicsiny egyenes gyökérkéből áll, melyek igen keserű ízűek, szagtalanok, ha azonban kevés vízzel dörzsöltetnek, sajátságos illó olajos szagot árasztanak.

A régiék, avasak, belül sárgás-foltosak, nem különben a rovarok által kirágottak vettessenek el.

41. Amygdala dulcis.

Édes mandola.

Az előbbinek válfaja.

A **magvak** gyakran kevésbé nagyobbak, egyébként a keserű-mandolához hasonló alakúak, melyektől

Cum liquore natrii caustici calefactum ammoniam emittit. Solutio aquosa, argento nitrico admixto dat praecipitatum album caseosum in ammonia superabundante solubile.

Baryo chlorato, acido acetico et aqua hydrosulfurata et ammonio sulfurato non permutetur. Solutione decinormalis jodi nec illico, nec post 2—3 horas praecipitatum oriatur.

40. *Amygdala amara.*

Amygdalus communis Linn., arbor apud nos culta. *Amygdaleae* Juss.

Semina sunt ovato-oblonga, compressa, integumento membranaceo, luteo-fusco, longitudinaliter rugoso striato, pulverulento, scabro contexta. Integumentum madefactum a nucleo facile detrahi potest. Nucleus constat ex embryone albo, carnosus, in cotyledones duas planoconvexas secedente et e radícula minima recta. Semina sunt saporis peramari, odoris expertia, cum paululo aquae trita odorem spargunt proprium aethereum.

Rejiciantur vetusta, rancida, maculis subflavis intus conspersa, nec non insectis corrosa.

41. *Amygdala dulcis.*

Varietas prioris.

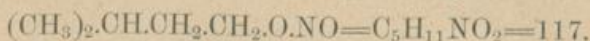
Semina saepe nonnihil majora, caeterum omni ex parte amaris quoad formam similia, solo sapore oleoso

csak olajos édeskés izük és vízzel dörzsöléskori szagtalanságuk által különböznek.

Csak a frisek, egészek és nem avasak használ-tassanak.

† 42. Amyle nitrosa. ✓

Salétromossavas amyl. Amylnitrit.

Semleges vagy gyengén savanyú kémhatású, könnyen mozgó, sárgás színű folyadék, melynek saját-ságos fűszeres íze és gyümölcsszerű szaga van. Fajsúlya legföljebb 0.9. Vizben alig oldható, borszeszszel, aether-rel és chloroformmal elegyíthető.

Tömény ferrosulfát oldat fölé rétegezve, s néhány csepp sósavat hozzá vegyítve, sötétbarna színű gyűrű keletkezik. Ha egy köbcentimeter tömény nátronlúggal egy-két csepp amylnitritet vízfürdön addig melegítesz, míg az amylnitrit szaga eltűnik, és ezután higitott kén-savval megsavanyítod a folyadékot, pálinkaolajszag keletkezik.

Választó lombikból 96—99°-ok közt kell átpárolognia; mind az alacsonyabb, mind a magasabb hőmérsékletnél forró rész elvetendő.

A készítményt, a napvilágtól megóva, sötét és hűvös helyen tartsd. Czálszerű üveg dugóval jól elzárt fekete üvegben tartani, a melybe egy-két semleges káliumtartát kristálykát teszünk.

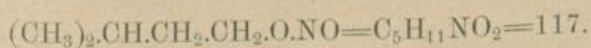
Egyes adagja legföljebb 0.20 gramm.

Napi adagja legföljebb 0.60 gramm.

subdulci et defectu odoris paululo aquae trita, distinguenda ab iis.

Solum modo recentia, integra, ranciditatis expertia praesto sint.

† 42. Amyle nitrosa.

Liquor reactionis neutrius vel parum acidae, facile mobilis subflavus, saporis peculiaris aromatici, et odoris fructibus similis. Pondus specificum ad summum 0.9. In aqua vix solubilis. Spiritu aethere et chloroformio misceri potest.

Supra solutione sulfatis ferri concentrata strata et cum aliquot guttis acidi hydrochlorici mixta zona intermedia atre fusca nascitur.

Si centimetro cubico uno solutionis natrii hydroxydati concentrati 1 vel 2 guttas amyle nitrosae addideris et balneo aquae calefacieris donec odor amyle nitrosae evanesceat et postea fluidum acido sulfurico diluto acidum feceris, odor fermentolei exoritur.

E cucurbita fractionali calore 96° — 99° evaporet, partes in temperatura inferiori vel altiori ebullientes eliminandae sunt.

Praeparatum serva a luce remotum in loco obscuro et frigido, in vitro nigro epistomeo vitreo probe clauso nonnullis crystallis kalii tartarici neutrius superpositis.

Dosis maxima singula 0.20.

Dosis maxima pro die 0.60.

43. *Amylum tritici*.

Buzakeményítő.

Tiszta buza, nálunk tenyésztik. Fűfélék.

Szabálytalan alakú, igen könnyen szerfelett finom, fehér, át nem tetsző porrá törhető darabokban jön a kereskedésbe. Szagtalan és iztelen, hideg vízben és borszeszben oldhatlan. Kilenczvenhat rész forró vízzel mézgás, áttetsző, tejszerű, szagtalan folyadékot képez. Jóddal kék színű lesz, mi melegítéskor vagy kaliumlúg hozzáadására elenyészik, kihülés, illetőleg sósavval közönbösítés után azonnal ismét előtűnik. Górcső alatt vizsgálva, kerekded vagy veseszerű testecskék láthatók, melyek igen különböző nagyságúak. Elégetve, a hamú mennyisége 1°/_o-ot túl ne haladjon; idegen keményítő-féleségekkel, melyek górcső alatt eltérő alakjukról felismerhetők, fertőzve ne legyen.

44. *Angelica*.

Angyalfű.

Kerti angyalfű, kétéves növény. Európa havasalatti és mocsáros vidékein, kivált pedig az északi tájakon tenyészik. Ernyősek.

A **gyökér** vastag, nyolcz centimeter hosszú, félig szivacsos, felfelé finoman és sűrűen gyűrűzött tőkéből áll, számtalan hosszú, négy egészen tiz millimeter vastag, puha, hosszában barázdás, harántul ránczos gyö-

43. Amylum tritici.

Triticum sativum Linn. Gramineae Juss.

Venditur in frustis irregularibus, facillime in pulverem subtilissimum, album, opacum dilabentibus. Sit inodorum et insipidum, in aqua frigida et in spiritu insolubile. Cum aquae bullientis partibus nonaginta sex praebet liquorem mucilaginosum sublacteum. Jodo addito exoritur color coeruleus, caloris vel kalii hydrici applicatione evanescens, durante refrigeratione vel sub additione acidi hydrochlorici diluti denuo adparens. Sub microscopio investigatum sistit corpuscula orbicularia vel subrenata, magnitudine quam maxime differentia. Amylo tritici combusto, id quod relinquitur, cineris e centum partibus unam ne excedat. Cum amyliis alienis, quae ope microscopii per formam differentem agnoscuntur, ne sit commixtum.

44. Angelica.

Archangelica officinalis Hoffm.; planta biennis, in regionibus subalpinis et paludosis Europae inprimis borealis crescens. Umbelliferae Juss.

Radix constat e caudice crasso, ad octo centimetra longo, subspongioso, sursum subtiliter denseque annulato, radiculis numerosis, longis, quattuor vel decem millimetra crassis, mollibus, per longitudinem sulcatis,

kérekkel; meglehetősen vastag, kívül szürkésbarna, belül fehér kéreggel, mely sárga és balzsamos tüszőkben bővelkedik. A fa sugaras, halavány sárga. A kereskedésben előjövő gyöktörzsek mellékgyökerei hajfonatszerűleg összefonódva és lefelé görbülve szoktak lenni. A gyökér rágáskor éget, átható és sajátos illatos szagú, kezdetben édeskés és végül kesernyés ízű. A rovarok által megrágott gyökerek vettessenek el.

A második évben levő növények gyökere kora tavasszal ásassék ki, és gondosan megszáritva, jól zárt edényekben tartassék.

45. *Anisum stellatum*.

Csillagos ánizs.

Illicium anisatum Loureiro, chinai fa. Magnoliafélék.

A **termés** nyolez csontos tüszőből áll, középetti oszlopocska körül csillagszerűen elhelyezve. A tüszők szabadok, többnyire egyentelenek, sajkaszerűek, félpe-tédedek, oldalvást összenyomvák, alapjukon hasasak, csúcaikon a hasi varrány irányában két válványúak, felső szélükön kovadók, egyrekeszűek, kívül érdesek, belül simák, egymagúak, összenyomott, fénylő, gesztenyebarna maggal, ánizsos, de kellemesebb illatúak, édeskés ízűek, rágva a nyelvet kevésbé égetik.

Vigyázz, hogy az *illicium religiosum* Siebold japáni fának mindenben hasonló, de undorító ízű és szagú mérges terméseivel ne legyen fertőzve.

e transverso gibbosis; cortice crassiusculo, extus e griseo fusco, intus albo, folliculis balsamiferis copiosis flavis repleto, ligno radiato, subflavo. Rami radicis, qualis plerumque venalis est, capillorum instar inter se connexi et deorsum curvati esse solent. Radix manducata urens, odoris penetrantis, peculiariter aromatici, saporis initio subdulcis, demum subamari.

Radix insectis corrosa rejiciatur. Radix primo vere anni aetatis plantae secundi effossa et caute siccata servetur in vasis bene clausis.

45. Anisum stellatum.

Illicium anisatum Loureiro, arbor sinensis. Magnoliaceae.

Fructus anisi stellati. Carpella drupacea usque octona, circa columellam centralem stellatim contigua, libera, plerumque inaequalia, cymbiformia, subovata, a latere compressa, basi subventricosa, apice juxta suturam ventralem bivalvia, margine superiore dehiscencia, unilocularia, extus rugulosa, intus laevigata, monosperma, semine compresso, nitido, badio, odoris anisi aromatici, sed multum gratioris, saporis subdulcis, masticata linguam paullum urentis.

Cave, ne admisceantur fructus venenosi, totaliter similes, sed odoris et saporis nauseosi illicii religiosi Siebold arboris japonici.

46. Anisum vulgare.

Közönséges ánizs.

Közönséges ánizs. Keleten honos, nálunk tenyésztett növény.
Ernyősek.

A **termés** petéded vagy félgömbölyded, alapján körülbelül három milliméternyi széles, öt milliméter hosszú, oldalvást kevésbé összenyomott, sűrűn pelyhes, szürkés-zöldes buracsenk; a termésfelek legtöbnyire egybetapadvák, keskenyen ötször bordásak, egyenletes, oldalvásti szélekkel ellátott bordákkal, a bordák között igen sok csíkkal. Igen illatos szagú, édeskés ízű, rágáskor a nyelvet kevésbé égeti.

47. Antidotum arsenici.

Az arzéntrioxyd ellenszere.

Végy: **Ferrisulfát oldatból** száz grammot 100
elegyítsd
Lepárolt vízzel kétszázötven grammal 250
Adj hozzá, a hőmérsék emelkedésének elkerü-
lése végett, apródonként a készletben levő jól
felrázott
Magnésium hydroxydból
százhusz grammot 120
Lepárolt vízből száz grammot 100
és keverd össze.

46. Anisum vulgare.

Anisum vulgare Gärtn.

Pimpinella anisum Linn., planta in Oriente indigena, apud nos
cultā. Umbelliferae Juss.

Fructus Anisi vulgaris. Diachenium ovatum
vel subglobosum, supra basim ad millimetra tria
latum, ad quinque longum, a latere parum compres-
sum, dense puberulum, coloris e griseo subviridis,
mericarpiis duobus plerumque cohaerentibus, anguste
quinquecostatis, costis aequabilibus, lateralibus, mar-
ginantibus, vittis plurimis inter costas sitis. Odoris
intense aromatici, saporis subdulcis, masticati linguam
paullum urentis.

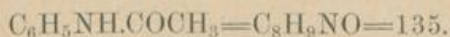
47. Antidotum arsenici.

Rp. **Ferri oxydati sulfurici soluti**
grammata centum 100
misce cum
Aquae destillatae
grammatibus ducentis quinquaginta 250
Adde propter evitacionem auctiōnis temperaturae
in parvis portionibus
Magnesii hydrooxydati praesto servati
et optime conquassati
grammata centum viginti 120
Aquae destillatae *grammata centum* 100
Misce.

Barna, zavaros keverék; a használat előtt jól össze kell rázni. Minden rendeléskor frissen készítenendő.

48. Antifebrinum.

Antifebrin. Acetanilid.

A rhombos rendszerbe tartozó, szintelen, lemezes és selyemfényű kristályokból áll. A megtapintáskor zsirszerű; szaga nincsen; íze, a nyelvre téve, kissé égető. Kémhatása semleges. Hideg vízben nehezen, forróban sokkal könnyebben, borszeszben és aetherben könnyen oldható. Hevítve 112°-on megolvad csaknem szintelen folyadékká és 295°-on forr.

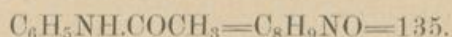
Egyenlő mennyiségű száraz zinkchloriddal hosszabb ideig mintegy 260°-on hevítve, szép sárga tömeggé változik át, mely zöldesen fluoreskál és igen hig sósavval főzve, abban föloldódik.

Tökéletesen szagtalan legyen, és a nedves kék lakmuspapírt ne vörösítse meg. Jól megszáritva, 112°-on olvadjon meg; forraláskor állandóan 295°-on párologjon át, a nélkül hogy szétbomlanék. Egy grammja 50 gramm meleg vízben tökéletesen föloldódik. Platina lemezen hevítve, maradék nélkül égjen el.

Jól záró edényben tartsd!

Mixtura fusca turbida, ante usum optime con-
quassanda. Ordinatione quavis recenter paranda est.

48. Antifebrinum.

Sistit crystallas rhombicas, coloris expertias, lamel-
larias, nitoris sericeas. Tactu margarinateum est; odoris
expers; saporis linguam modico urentis. Reactionis est
neutrius. Aqua frigida difficulter, fervida multo faci-
lius, spiritu et aethere autem facile solvitur. Ferve-
factum ad 112° in liquorem fere coloris expertem
liquescit et ad 295° ebullit.

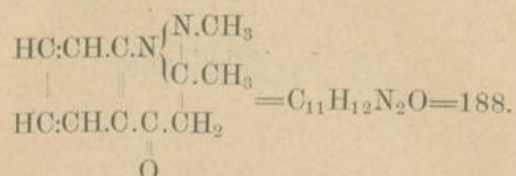
Aequali quantitate chloridi zinci sicci per lon-
gius tempus ad 260° fervefactum in massam flavam
permutatur, viridescens fluorescit et in acido hydro-
chlorico valde diluto coctum, in hoc solvitur.

Sit plane inodorum, et chartam exploratoriam
caeruleam in rubram ne convertet. Probe siccatum ad
112° liquescat, ebulliendo ad 295° constanter absque
decompositione destillat. Gramma 1 in grammatibus
50 aquae calidae plane solvatur. Supra lamina platinea
sine residuo comburat.

Serva in vase probe clauso.

49. Antypirinum.

Antipyrin. Oxydimethylchinizin.

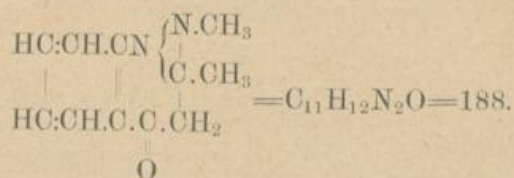

Fehér, kristályos porból vagy nagyobb, hasáb-
alakú, szintelen, csaknem szagtalan kristályokból áll;
113°-on olvad meg. Az antipyrin saját súlyánál kisebb
súlyú vízben, egy súlyrész borszeszben, ugyanannyi
chloroformban és körülbelül 50 súlyrész aetherben
oldható. Vizes oldata szintelen vagy gyengén sárgás,
és semleges kémhatású.

Az antipyrin hig oldata, kevés hígított kénsavval
megsavanyítva és néhány csepp nátriumnitrit-oldattal
elegyítve, zöldeskék színű lesz.

Igen hig oldatából (1:1000) két köbcentimeter,
egy csepp ferrichloridoldattól sötétvörös színt ölt,
melynek 10 csepp tömény kénsav hozzá elegyítésekor
szintelenné vagy gyengén sárgássá kell átváltoznia.
110°-nál alacsonyabb hőmérséken ne olvadjon meg.
Oldata kénhydrogénviktól meg ne változzék. Platina
lemezen hevítve, maradék nélkül égjen el.

49. Antipyrinum.

Pulvis crystallinus albus vel crystalli maiora prismatica odoris fere expertia. Calore 113° liquescit.

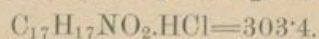
Antipyrinum solvitur in pondere suo quantitate minori aquae, in volumine uno spiritus et eadem quantitate chloroformii, demum in circiter 50 partibus aetheris. Solutio aquosa est decolor vel subflava et reactionis neutrius.

Solutio diluta antipyrini cum paucillo acidi sulfurici diluti acidifactorum, et cum aliquot guttis natrii nitrosi mixta colorem e viridi caeruleum induit.

Centimetri duo solutionis valde dilutae (1: 1000) cum gutta una ferri sesquichlorati colorem belle rubrum induunt, qui post additionem guttarum 10 acidi sulfurici concentrati in subflavum vel decolorem permutatur. Calore gradibus 110° minore non liquescat. Solutio aqua hydrosulfurata non permutetur. Supra lamina platinea combustum sine residuo deflagret.

† 50. Apomorphinum hydrochloricum
crystallisatum.

Sósavas apomorphin.

Kristályos szürkésfehér por; nedves levegőn, különösen a világosság hatása alatt, könnyen megzöldül és elbomlik. Körülbelül 30 súlyrész vízben és 20 súlyrész borszeszben oldható; aetherben és chloroformban nem. Vizes oldata szintelen és semleges hatású; fölmelegítve megzöldül és lúgos kémhatásúvá válik.

A készítményből 0.1 gramm porcellánlemezen egy csepp tömény salétromsavval szétörzsölve, vörvörös színt ölt. Ugyanily mennyiség, 1—2 köbcentimeter ammoniával leöntve, enyhe melegítésre sötét színű oldatot ad; ez pedig 1—2 csepp ezüstnitrát-oldattal, reductió következtében, fekete csapadékot választ ki. Vizes oldata nátriumhydrocarbonáttal fehér csapadékot ad, mely levegővel összerázva megzöldül és chloroformban amethyst-színűre oldódik. Salétromsavval megsavanyítva, ezüstnitráttal fehér csapadékot ad.

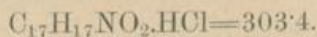
A készítmény 50-szeres nagyításnál csupán hasáb-alakú kristályokból álljon, alaktalan tömegek és kisebb tüalaku kristályok nélkül. Platina lemezen hevítve, teljesen elégjen. Főtt (levegőtől megszabadított) vízzel készült oldata szintelen legyen. Ha az ekként készült 1°/_o-os oldata sötétzöld színű, a készítmény elvetendő.

Száraz és sötét helyen, jól zárt edényben tartsd.

Egyes adagja legföljebb 0.01 gramm.

Napi adagja legföljebb 0.05 gramm.

† 50. Apomorphinum hydrochloricum
crystallisatum.

Pulvis crystallinus e griseo albus; aëre humido in primo sub actione lucis facile viridescit et decomponitur. Solubilis in circiter 30 partibus aquae et 20 spiritus, in aethere et chloroformio non solvitur. Solutio aquosa est decolor, reactionis neutrius, calefacta viridescit et reactionem alkalinae praebet.

Gramma 0.1 praeparati super lamina porcellanea cum gutta una acidi nitrici concentrati trituratione colorem rubrum sanguinis similem induit.

Quantitas eadem cum uno vel duobus centimetris cubicis ammoniacae mixtae et leni calefacta solutionem coloris atrae praebet, quae addendo gutta 1–2 solutionis argenti nitrici, ope reductionis sedimentum dat nigrum. Solutio aquosa cum natrio hydrocarbonico dat sedimentum album, quod cum aëre conquassatum viridescit, et in chloroformio cum colore amethystino solvitur. Acido nitrico acidifaculo argento nitrico praecipitatum album praebet.

Praeparatum sub microscopio 50-es auctum sistit crystallata prismatica absque crystallis acubus similibus vel massis amorphis. Supra lamina platinea fervefactum perfecte comburet. Solutio cum aqua cocta (aëre libera) praeparata sit decolor. Si autem solutio 1°/_o sic parata colorem belle viridem induit, praeparatum est rejiciendum.

Serva in vase bene clauso, in loco sicco atque atro.

Dosis maxima singula 0.01.

Dosis maxima pro die 0.05.

† 51. Aqua amygdalarum amararum.

Keserűmandola-viz.

Végy: **Keserű mandolából**

ezerkétszáz grammot **1200**

Zúzd össze és többszöri sajtolással, 30°-ot meg nem haladó hőmérséken, szabadítsd meg zsiros olajától, s aztán törd össze lehetőleg finom porrá.

E port öntsd legezélszerűbben egy olyan lepárló készülékbe, a melyen át egy másik edényben fejlesztett gőz hajtható keresztül, s itt keverd össze jól

Közönséges vízzel

nyolczezer grammal **8000**

és adj hozzá utólag

90°/-os borszeszből *száz grammot* **100**

A jól bezárt edényben e keverék 12 órán át álljon. Ezután óvatosan párologtass le belőle igen jó hűtés mellett

ezerszáz grammot **1100**

egy olyan szedőbe, melyben

90°/-os borszeszből *száz gramm* **100**

van.

A párlat kéksavtartalmát határozd meg az alább következő módon, és higítsd

Borszesz *egy súlyrészéből és* **1**

Lepárolt víz *öt súlyrészéből* **5**

álló eleggyel annyira, hogy ezer súlyrészben pontosan egy súlyrész kéksav legyen.

A keserűmandola-vizből 27 grammot higíts 54 gramm lepárolt vízzel és adj hozzá mindaddig pépes magnésiumhydroxydot, míg a folyadék éppen tejszerűvé

† 51. Aqua amygdalarum amararum.

Rp. **Amygdalarum amararum**

grammata millia et ducenta 1200

Contusas calore non majori quam 30° ab oleo pingui pluries premendo libera, liberatus in pulverem ad possibilitatem subtilem redige.

Pulverem hunc in ambige ampla optissime ita instituta, ut vapores aquae in alio apparatu effectas per eam perpellere possint cum

Aquae communis

grammatibus octo millia 8000

bene commisce et additis:

Spiritus *grammatibus centum* 100

in vase bene clauso per duodecim horas seponere. Dein optime refrigerando *grammata mille et centum* 1100 caute destilla in receptaculum quod:

Spiritus *grammata centum* 100

continet. Quantum id, quod destillaveris acidi hydrocyanici continet examina modo infrascripto, dein dilue cum mixtura

e **Spiritu** *parte una et* 1

Aquae destillatae *partibus quinque* 5

parata sufficienti quantitate, ut mille partes, acidi hydrocyanici partem unam rigoroze contineant.

Grammata viginti septem aquae amygdalarum amararum dilue cum aquae destillatae grammatibus quinquaginta quatuor, dein adde magnesium hydro-

válik, s aztán elegyítsd néhány csepp káliumchromát-oldattal. Most addig adj hozzá $\frac{1}{10}$ szabályos ezüst-nitrát-oldatot, míg a becsöppentésre keletkező ezüstchromát vörös színe az összerázás után néhány percz mulva sem tűnik el többé. Az ezüstoldat elhasznált köbcentimetreinek száma 0'1-el szorozva, megadja a párlat ezer részében foglalt kéksav mennyiségét. A párlat minden 10 grammját higítsd a föntebb említett borszeszes vízzel úgy, hogy súlya annyi gramm legyen, a hány köbcentiméter $\frac{1}{10}$ szabályos ezüst-nitrát-oldatot elhasználtál.

A keserümandola-viz egészen vagy csaknem egészen átlátszó, keserümandola-olaj és kéksavszagú folyadék legyen. A keserümandola-szagnak akkor is meg kell maradnia, ha a kéksavat ezüstnitráttal eltávolítottad.

Ha a keserümandola-vizet nátriumhydroxyddal, majd néhány csepp ferrosulfát és 1—2 csepp ferrichlorid oldattal elegyited, s aztán a keveréket sósavval megsavanyítod, kék csapadéknak kell keletkeznie.

10 gramm keserümandola-vizet keverj mintegy 0'1 gramm tiszta calciumcarbonáttal és párologtasd be szárazra. A maradékot vörös izzóra hevítve, oldd fel salétromsavban. Az oldat ezüst-nitráttól csak alig észrevehetően zavarodjék meg. Kénhydrogénviktól ne változzék meg. Bepárologtatva, maradék nélkül illanjon el.

oxydatum puliforme donec liquor lactei instar permu-
tatus fuerit, dein misce cum aliquot guttis solutionis
kalii chromici. Tum adde solutionis argenti nitrici $\frac{1}{10}$
normalis, donec color ruber quotiescunque guttam adje-
ceris, argento chromico effectus, agitando etiam post
aliquot minutas jam non evanescat. Numerus centi-
metrorum cubicorum liquoris argenti nitrici adhibito-
rum cum 0.1 multiplicatus indicatur quot grammata
acidi hydrocyanici in grammatibus mille liquoris de-
stillati continentur.

Quaevis grammata decem destillati, dilue aqua
supra dicta spirituosa, ut pondus numero centimetrorum
cubicorum solutionis argenti nitrici $\frac{1}{10}$ normalis adhibi-
torum respondeat.

Aqua amygdalarum amararum sit limpida vel
paene limpida, odoris olei amygdalarum amararum et
acidi hydrocyanici. Odor amygdalarum etiam tunc
adsit, si acidum hydrocyanicum ope argenti nitrici
eliminatum fuerit.

Si aquam amygdalarum amararum cum natrio
hydroxydato dein cum aliquot guttis solutionis sulfatis
ferrosi et 1—2 guttis ferri sesquichlorati misceris; et
miscellam cum acido hydrochlorico acidum feceris, prae-
cipitatum caeruleum nascitur.

Misce grammata 10 aquae amygdalarum amara-
rum cum 0.1 calcii carbonici puri, et evapora ad sicci-
tatem. Residuum ad candefactionem rubram ignitum
solve acido nitrico. Solutio haec argento nitrico vix per-
ceptibiliter perturbetur. Aqua hydrosulfurata non per-
mutetur. Evaporatione nullum residuum relinquat.

Óvatosan tartsd sötét és hűvös helyen. **Aqua laurocerasi helyett aqua amygdalarum amararum-ot** szolgáltatass ki.

Egyes adagja legföljebb 1.0 gramm.

Napi adagja legföljebb 5.0 gramm.

52. Aqua aurantii florum.

Narancsvirág-viz.

Sajátságos kellemes szaggal bírjon, de fémeket ne tartalmazzon.

Tartsd fekete üvegben.

53. Aqua calcis.

Mészviz. Mészoldat.

Végy: **Frissen égetett meszet** száz grammot 100
Locsolj reá agyag edényben
Lepárolt vizet ötven grammot 50
A megoltás után keverj hozzá
Lepárolt vizet tízezer grammot 10000

A keveréket némelykor felrázva jól zárt edényben tartsd. Használat alkalmával az átlátszó folyadékot óvatosan töltsd le és csak ha szükség kívánná szürlézd.

Erősen lúgos kémhatású legyen, és a felforraláskor megzavarosodjék.

370 gramm mészviz telítésére legalább 13 köbcentiméter szabályos sósav legyen szükséges. A szabá-

Serva caute in loco frigido et obscuro. **Aquae laurocerasi loco aquam amygdalarum amararum dispensa.**

Dosis maxima singula: 10.

Dosis maxima pro die: 50.

52. Aqua aurantii florum.

Aqua naphae.

Sit odoris peculiaris, suavis, sed metallis non sit inquinata.

Serva in vitro nigro.

53. Aqua calcis.

Rp. **Calcii oxydati recenter usti**

grammata centum **100**

Consperge in olla fictili cum

Aquae destillatae *grammatibus quinquagintis* **50**

Post extinctionem admiscee

Aquae destillatae *grammata decem millia* **10000**

Miscellam interdum agitando, serva in lagenis optime clausis.

Usui liquorem limpidum caute defunde et nisi opus fuerit filtra.

Sit reactionis fortiter alkalinae et sub ebullitione turbetur.

Ad saturationem 370 aquae calcis ad minimum centimetra cubica 13 acidi hydrochlorici normalis necesse sint. Adhibiti acidi hydrochlorici normalis

lyos oldat elhasznált köbcentimetreinek száma 0'1-el szorozva adja a mészélegvizegy mennyiségét ezredrészekben.

54. Aqua calcis saccharata.

Czukros mésviz.

Végy: Frissen égetett meszet		
	<i>tizenöt grammot</i>	15
Locsolj reá agyag edényben		
Lepárolt vizet	<i>öt grammot</i>	5
és adj hozzá		
Czukorport	<i>huszonöt grammot</i>	25
A megoltás után keverj hozzá		
Lepárolt vizet	<i>ezer grammot</i>	1000

A keveréket némelykor felrázva, jól zárt edényben tartsd. Használat alkalmával az átlátszó folyadékot töltsd le és, ha szükség kívánna, szürlézd. Forralás alkalmával csapadék képződik, a mi a kihüléskor teljesen feloldódik.

	<i>Száz grammban</i>	100
körülbelől	<i>ötven centigrammnyi</i>	0·50
calciumhydroxydot tartalmaz.		

Harminczhét gramm **37**
czukros mésviz telítésére legalább 3·5 köbcentiméter szabályos sósav legyen szükséges. A szabályos oldat elhasznált köbcentimetreinek száma, adja a mészélegvizegy mennyiségét ezredrészekben.

centimetrorum cubicorum numerus multiplicatus cum 0,1 indicat calcii hydroxydati quantitatem in partibus millenis.

54. Aqua calcis saccharata. ✓

Liquor calcis saccharatus.

Rp. **Calcii oxydati recenter usti**
grammata quindecim 15
Consperge in olla fictili cum
Aquae destillatae *grammatibus decem* 10
et adde
Pulveris sacchari *grammata viginta quinque* 25
Post extinctionem admisce
Aquae destillatae *grammata mille* 1000
Miscellam interdum agitando, serva in lagena optime clausa.

Usui liquorem limpidum defunde et nisi opus fuerit, filtra.

Sub ebullitione praecipitatum deponit, quod sub refrigeratione ex integro solvitur.

Continet in *grammatibus centum* 100
circiter *centigrammata quinquaginta* 0·50
calcii hydro-oxydati.

Ad saturationem grammatum 37 Aquae calcis saccharatae, ad minimum 3,5 centimetra cubica acidi hydrochlorici normalis necesse sint. Numerus adhibitorum acidi hydrochlorici normalis centimetrorum cubicorum designat calcii hydro-oxydati quantitatem in partibus millenis.

55. Aqua carbolata.

Carbolos viz.

Végy: **Folyékony carbolsavat**
egy és egy tized grammot **1·10**
Lepárolt vizet *annyit,*
hogy a keveréknek sulya legyen
száz gramm **100**

Az így előállított carbolos viz $1\frac{0}{10}$ tiszta carbolsavat tartalmaz, miután a folyékony carbolsavnak minden 1·1 grammja 1 gramm tiszta carbolsavat tartalmaz.

Valahányszor tehát folyékony carbolsavat használ a rendelt kristályos sav helyett, a folyékonyból mindig $\frac{1}{10}$ súlyrészszel többet mérj le.

56. Aqua chlori.

Chlór viz.

Végy: **Darabos mangánhyperoxydból**
tetszés szerint.
Tedd elég tágas lombikba és önts reá
Tiszta sósavból
elegendő mennyiséget,

úgy hogy a lombik körülbelül félig teljék meg. A lombikot kösd össze Woulff-féle mosóüveggel, melybe a chlór megmosására elegendő viz legyen. A mosóüvegbe kétszer épszögüleg meghajtott csövet alkalmaz, úgy hogy a hosszabb szára lepárolt vízzel félig telt üveg fenekére érjen. Most a lombikot gyengén

55. Aqua carbolata.

Rp. **Acidi carbolici liquidi**
gramma unum et centigrammata decem **110**
Aquae destillatae *tantum*
ut pondus miscellae sit *grammatum centum* **100**

Aqua carbolata sic parata continet acidi carbolici puri 1°/₁₀; quia acidi carbolici liquidi quovis 1,1; gramma, acidi carbolici puri gramma unum continet.

Quotiescunque ergo acidum carbolicum liquidum in usum vocaveris loco praescripti acidi cystallini, semper una decima parte ponderis acidi liquidi plus adhibeas.

56. Aqua chlori.

Chlorina liquida.

Rp. **Mangani hyperoxydati in frustis**
quantum satis.

Immitte in cucurbitam satis amplam et adde:

Acidi hydrochlorici puri
quantitatem sufficientem

ut cucurbita circiter ad dimidium sit repleta.

Cucurbitam junge cum excipulo Woulffiano, qui ad lotionem chlori quantitatem sufficientem aquae continet. Adapta excipulo tubum vitreum bis curvatum, cuius longior extremitas fundum lagenae fere tangat ad dimidium aqua destillata repletæ. Cucurbitam lene calefaciendo fiat extricatio chlori. Lagenam chloro

hevitve, fejleszd ki a chlorgázt. Mihelyt az üveg megtelt chlórral, váltsd fel másik hasonló üveggel, a melyben ugyanannyi lepárolt víz legyen. Az első félretett üveget dugd be és rázással segítsd elő a gáz elnyelését, azután töltsd meg ismét chlórral. Így kell a másik üveggel is bánni és ez eljárást addig ismételni, míg végre a víz több chlorgázt nem képes elnyelni.

Zöldessárga, átlátszó, fojtó szagú folyadék, mely a kék kémpapírt hamar meghalványítja. Ezer súlyrészében legalább 4 súlyrész chlór legyen. Ehhez képest 35'4 gramm chlór víz 1'5 gramm jódkálium hig oldatából annyi jódot válasszon ki, a mennyi az elszintelenítésre legalább 40 köbcentiméter $\frac{1}{10}$ normál thiokén-savas nátrium-oldatot kíván, ha az utolsó cseppek hozzáadása előtt a folyadékot keményítő oldattal kékre festetted. Az elhasznált köbcentiméterek száma 0'1-el szorozva, megadja a chlórt ezeredrészekben.

Egészen megtöltött üveg dugós fekete üvegesékben, hűvös helyen tartsd.

57. Aqua cinnamomi simplex.

Egyszerű fahéjvíz.

Végy: **Összetört kászia fahéjjet**

	száz grammot	100
Közönséges vizet	ezer grammot	1000
Áztasd tizenkét óráig és párolj le szabad tüzen	ötszáz grammot	500

Édeskés ízű legyen.

repletam, altera similem quantitatem aquae destillatae continente commuta. Tum lagenam primam claude et chlori absorptionem agitando promove, dein chloro denuo reple. Actionem hanc etiam cum altera lagena repete, donec aqua non amplius chlori absorbere poterit.

Sit liquor e subflavo viridis, limpidus, odoris suffocantis, chartam exploratoriam caeruleam statim decolorans, in partibus mille chlori ad minus quatuor partes continens. Grammata 35·4 aquae chlori e solutione grammatum 1·5 kalii jodati diluta, tantum jodi expellant, quantum ad decolorationem ad minus centimetra cubica 40 solutionis natrii thiosulfurici $\frac{1}{10}$ normalis requirit, si ante additionem guttarum ultimarum, liquorem solutione amyli caeruleum reddidisti. Numerus centimetrorum cubicorum applicatorum 0·1 multiplicatus respondet partibus chlori millesimis. Servetur in lagenis parvis nigris penitus repletis, epistomiis vitreis clausis in loco frigido.

57. Aqua cinnamomi simplex.

Rp. Corticis cassiae cinnamom. contusi		
	<i>grammata centum</i>	100
Aquae communis	<i>grammata mille</i>	1000
Macera per horas duodecim et abstrahe igne libero	<i>grammata quingenta</i>	500
Sit saporis subdulcis.		

58. Aqua cinnamomi spirituosa.

Borszeszes fahéjviz.

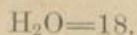
Végy: **Összetört kászia fahéjat**

	<i>hatszáz grammot</i>	600
Közönséges vizet	<i>háromezernégyszáz grammot</i>	3400
Tömény szeszt	<i>hatszáz grammot</i>	600
Áztasd tizenkét óráig és párold le szabad tűzön	<i>kétezer grammot</i>	2000

Zavaros és édeses ízű legyen.

59. Aqua destillata.

Lepárolt viz. Desztillált viz.

Végy: **Közönséges vizet**

a mennyit akarsz.

Párolgtsd át szabály szerint olyan ónozott rézüstből, melynek sisakja a legtisztább ónból van készítve. Első $\frac{1}{20}$ — $\frac{1}{10}$ részét, a meddig a mézsvizet erőbben megzavarja, vedd el, azután az összes vízmennyiség $\frac{8}{10}$ részét fogd fel.

Tökéletesen szintelen, átlátszó, iztelen és szagtalan, semleges kémhatású folyadék, melynek sűrűsége 4° -nál = 1; forráspontja 0.760 m. nyomás alatt 100° .

Platina lemezen beszárítva, semmi maradékot ne hagyjon. Száz köbcentimetre, kénhydrogégázzal te-

58. Aquae cinnamom spiirituosa.

Rp. Corticis cassiae cinnamom. contusi	
	<i>grammata sexcenta</i> 600
Aquae communis	
	<i>grammata tria millia quadringenta</i> 3400
Spiritus concentrati	
	<i>grammata sexcenta</i> 600
Macera per horas duodecim et abstrahe	
igne libero	<i>grammata duo millia</i> 2000
Sit turbida, saporis subdulcis.	

59. Aqua destillata.

H₂O=18.

Rp. Aquae communis

quantum vis.

Destilla lege artis e vesica cuprea stanno obducta cuius alembicus e stanno purissimo est paratus.

Partes $\frac{1}{20}$ — $\frac{1}{10}$ donec aquam calcis fortius turbat, abjice, dein recipe partem $\frac{8}{10}$ totius quantitatis aquae.

Sit liquor perfecte decolor, limpidus, saporis et odoris expers, reactionis neutrius, cuius densitas $4^{\circ}=1$ sub pressione m. 0.760 calore 100° ebullit.

Supra lamina platinea evaporata residuum nullum; relinquat. Cum centimetris cubicis centum gasis hydrogenii sulfurati saturata coloris obscurioris etiam tum

litve, akkor se lássék sötétebb színűnek, ha színét fehér alapon ugyanannyi tiszta vizével hasonlítjuk össze.

Tíz köbcentiméter lepárolt víz, 5 csepp mercuri-chlorid-oldattal elegyítve, öt perc alatt ne zavarosodjék meg. Ugyanennyinek 5 csepp ezüstnitrát-oldattól sem szabad megzavarosodnia. Ugyanennyi víz 10 csepp higitott kénsavval és káliumpermanganát volumetrikus oldatának 2 cseppjével forralva, rózsaszínű maradjon.

Ha az átpárlásra használt kútviz, a három utóbbi kémhatás szerint, igen nagy mértékben tisztátalannak bizonyulna, akkor célszerű 0·001 súlyrész timsóval, illetőleg 0·001 súlyrész nátriumphospháttal, vagy pedig 0·00003 súlyrész káliumpermanganáttal fél napig állani hagyni s az üledékről ekkor leöntött kútvizet átpárologatni.

60. Aqua foeniculi.

Édes köményviz.

Végy: Összezúzott édes köménygyümölcsöt		
	<i>kétszáz grammot</i>	200
Közönséges vizet	<i>háromezer grammot</i>	3000
Tizenkét órai áztatás után párolj le		
	<i>kétezer grammot</i>	2000

61. Aqua menthae piperitae.

Borsosménta-viz.

Végy: Borsosménta levelet	<i>négyszáz grammot</i>	400
Közönséges vizet	<i>hatezer grammot</i>	6000
Párolj le	<i>kétezer grammot</i>	2000

non appareat si cum eadem quantitate aquae purae super charta alba comparatur.

Centimetra cubica decem aquae destillatae cum solutione hydrargyri bichlorati guttis quinque mixti intra quinque minutas non turbentur. Eadem quantitas guttis 5 solutionis argenti nitrici non perturbetur. Quantitas eadem aquae, guttis decem acidi sulfurici diluti et guttis duabus solutionis volumetricae kalii permanganici ad ebullitionem fervefacta, color rosaceus non evanescat.

Si aqua fontis ad destillationem applicata ope reactionum trium posteriorum valde inquinata inveniretur, servetur per mediam diem cum partibus 0.001 aluminis, respective natrii phosphorici, vel 0.00003 kalii permanganici mixta, dein a sedimento remota destilletur.

60. Aqua foeniculi.

Rp. Fructuum foeniculi contusorum	
	<i>grammata ducenta</i> 200
Aquae communis	<i>grammata tria millia</i> 3000
Macera per duodecim horas et abstrahe	
	<i>grammata duo millia</i> 2000

61. Aqua menthae piperitae.

Rp. Foliorum menthae piperitae	
	<i>grammata quadringenta</i> 400
Aquae communis	<i>grammata sex millia</i> 6000
Abstrahantur	
	<i>grammata duo millia</i> 2000

62. Aqua plumbica.

Ólmos viz.

Végy: Aljas eczetsavas ólomoldatot

	<i>egy részt</i>	1
Lepárolt vizet	<i>ötven részt</i>	50

Hevenyében elegyítsd.

63. Aqua rosarum.

Rózsa viz.

Végy: Rózsa olajat *tíz centigrammot* **0·10**
Langyos lepárolt vizet

kétszáz grammot **200**

Tágas edényben gyakran összerázva,
langyos helyen tartsd 24 óráig, azután
adj hozzá hideg lepárolt vizet

kétszáz grammot **200**

Gyakran összerázva álljon 24 óráig, azután szürlézd.

64. Aqua vegeto-mineralis Goulardi.

Goulard vize. Goulard növény-ásványos vize.

Végy: Aljas eczetsavas ólom oldatot

két grammot **2**

Hígított szeszt *öt grammot* **5**

Vegyítve csepegtesd

Kútvizbe *száz grammnyiba* **100**

Keverd összerázva.

62. Aqua plumbica.

Aqua saturnina.

Rp. Plumbi acetici basici soluti		
	<i>partem unam</i>	1
Aquae destillatae	<i>partes quinquaginta</i>	50
Misce ex tempore.		

63. Aqua rosarum.

Rp. Olei rosarum	<i>centigrammata decem.</i>	0·10
Aquae destillatae tepidae		
	<i>grammata ducenta</i>	200

In lagena ampliori, saepissime conquassando, stent loco tepido per diem; dum adde:

Aquae destillatae frigidae		
	<i>grammata ducenta</i>	200

et saepius conquassata stent per horas 24, dein filtra et conserva.

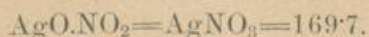
64. Aqua vegeto-mineralis Goulardi.

Aqua Goulardi.

Rp. Plumbi acetici basici soluti		
	<i>grammata duo</i>	2
Spiritus diluti	<i>grammata quinque</i>	5
Mixta instilla in:		
Aquae fontanae	<i>grammata centum</i>	100
Misce conquassando.		

† 65. **Argentum nitricum crystallisatum.**

Kristályos salétromsavas ezüst. Ezüstnitrát.

Lemezes, szintelen kristályokból áll; szagtalan, maró fémes ízű, semleges vagy igen gyengén savi hatású. Tiszta levegőn nem változik. Gyenge hevítésre megolvad, magasabb hőmérsékleten, barnavörös gőzöket fejlesztve, s fém ezüstöt hagyva hátra, elbomlik. Az ezüstnitrát 0.6 súlyrész vízben és 10.2 súlyrész borszeszben oldható.

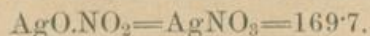
Vizes oldata, főlöszlegesen ammoniával elegyítve, se csapadékot ne adjon, se kék színt ne öltösz. Báryumnitráttal csapadék ne keletkezzék. A vizes oldat tölöszlegesen sósavval kicsapva, megszürve és elpárologtatva, maradékot ne hagyjon hátra.

Egyes adagja legfölszebb 0.03 gramm.

Napi adagja legfölszebb 0.20 gramm.

† 66. **Argentum nitricum fusum.**

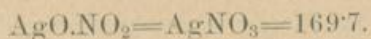
Megolvasztott salétromsavas ezüst. Pokolkö.

Fehér vagy szürkés rudacsakákból áll. Törése kristályos, sugárszerű. Egyéb sajátságai a kristályos ezüstnitrátéval megegyezők s ugyanazon módon is vizsgálándók meg.

† 65. **Argentum nitricum crystallisatum.**

Argenti nitras.

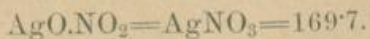
Sistit crystallata laminata, coloris expertia inodora, saporis metallici caustici neutra vel parum acida. Aëre non permutatur. Lene calefactum liquescit; majori calore vapores bruneo-rubros emittens decomponitur argentum metallicum relinquens. Solvitur in 0.6 partibus aquae et 10.2 spiritus. Solutio aquosa superabundante ammonia mixta praecipitatum non det, neque colorem caeruleum induat. Baryo nitrico praecipitatum non nascetur. Solutio aquosa cum superabundante acido hydrochlorico praecipitata filtrata et evaporata residuum non relinquat.

Dosis maxima singula 0.03.

Dosis maxima pro die 0.20.

† 66. **Argentum nitricum fustum.**

Argenti nitras fustus. Lapis infernalis.

Bacilla alba vel e griseo alba, fracturis crystalline radiatis. Praeparati qualitates aliae argento nitrico crystallisato simile, eodem modo tententur.

67. Arnica.

Kappanőr.

Hegyi kappanőr. Nálunk honos, közép és északi Európában hegyi erdős réteken eléggé gyakori. Összetett virágúak.

Virágok. Sugaras, narancssárga kosárvirágzat. nyelv alakú, körülbelül négy millimeter széles, hármast fogú, himszálak nélküli széli virágokkal; a középben levők csövesek, himnősek, ötfogasak; a félig szőrös telepen ülő, tetejükön mérév-szőrés fehér, pühvel borított petymegek (kaszatok) félhengerdedek, érdesek. A teljesen kifejlett és a burkok eltávolítása után megszáritott virágzatot a *trypeta arnicivora* Löw. álczáitól menten kell tartani. Alig illatos szagú, csipős-keserű ízű, ujjak között dörzsölve tüszszentést okoz.

A **levelek** ötbordásak, egészen épek, fent világos zöldek, gyéren szőrösek, alant halványabbak, félig bolyhosak; a gyökéknél levők 2—6-sával gyűrűsen elhelyezvők, hosszas tojásdadok, alant keskenyek; a száron levők átellenesek, hosszúdad-lándzsaalakúak.

A **gyöktörzs** vízszintes vagy ferde, különböző hosszúságú, egészen három millimetryi vastag, barna, ránczos, gyűrűs, több helyen gesztenyebarna puha pikkelyekkel és szármaradványokkal, középben fehéres béllal. A világos sárga sugaras fát meglehetősen vastag, belül fehéres, balzsamos vezetékű álló gyűrűvel ellátott kéreg fedi. A gyöktörzs alsó felületéből számos hosszú, egészen millimeter vastag, törékeny, halaványsárga, a kéregben balzsamjáratokkal ellátott, belül fehéres gyökér indul ki. — Sajátságos illatos szagú, kesernyős-csipős ízű.

67. Arnica.

Arnica montana Linn., planta indigena, in Europae mediae et borealis pratis montanis silvaticis sat frequens. Compositae Adanson.

Flores. Capitula radiata, luteo-aurantiaca, floribus radii ligulatis, quatuor millimetra circiter latis, tridentatis, anantheris; discis tubulosis, hermaphroditis quinquedentatis; acheniis subcylindricis, asperis, pappo albo rigido, piloso, barbellato coronatis, receptaculo subpiloso insistentibus. Capitula perfecta explicata et remotis involucris siccata, a larvis nigris trypetae arnicivorae libera servantur. Flores sunt odoris exigui aromatici, saporis acris. amari, digitis confricati sternutamentum excitantes.

Folia quinquenervia, integerrima, superne laete viridia, sparse pilosa, subtus pallidiosa, subvillosa; radicalia, 2—6 verticillatim congesta, ovata, basi angustata; caulina opposita, oblongo-lanceolata.

Rhizoma horizontale vel obliquum, diversae longitudinis, ad tres millimetra crassum, fuscum, rugosum, annulatum, passim squammis badiis, mollibus et caulium rudimentis obsessum; cortice crassiusculo, intus albido, circa lignum subcitrinum radiatum anulo ductuum balsamiferorum ornato; medulla albida; e latere inferiore radices copiosas emittens longas, ad millimetrum crassas, duras, fragiles, pallide flavas, intus albidas, cortice ductibus balsamiferis praedito. Est odoris singularis aromatici, saporis acris, subamari.

68. *Asa foetida*.

Büzös aszat. Büzös aszat mézgás gyántája.

***Ferula Asa foetida* Linn. *Scorodosma foetidum* Bunge. Déli Perzsiában tenyészik. Ernyősek Juss.**

A törzs sértett gyökeréből kifolyó és napon megszáradt **tejnedv**. Különböző nagyságú, egymással gyakran összetapadt vagy barnás darabokkal kevert szemcsékből áll, melyek kívül pirosas barnák, sima tapintatúnak, friss törésükön kevésbé kagylósak, zsirfényűek, tejszerűek, kevésbé pirosasak, később szennyes barnák lesznek. Hidegben megkeményednek, melegben meglágyulnak, igen erős foghagyma-szagúak, sajátos kesernyős, kevésbé csipős ízűek. Háromszoros mennyiségű vízzel összedörzsölve fehéres fejet képződik, mely maró nátronlúg hozzáadására megsárgul. Sósavval leöntve csak gyengén pezsegjen, a sav pedig még hatórai állás után is csak alig festődjék meg, elégetve tíz százaléknál több hamút ne hagyjon hátra, tömény kén-savon úszszék.

Gyógyszertári célokra a hidegben megkeménykedő mézgás gyánta töressék porrá, a tisztatlanságoktól e célra használt szőrszita által tisztítottassék meg, száraz és hideg helyen tartassék.

68. *Asa foetida.*

Gummi-resina *Asae foetidae.*

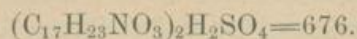
***Ferula Asa foetida* Linné; *Scorodosma foetidum* Bunge. Habitat in Persia meridionali. Umbelliferae Juss.**

Succus lacteus e radice stirpis vulnerata collectus solis calore induratus, sistit grana variae magnitudinis, saepe inter se conglutinata vel massae subfuscae intermixta, extus e roseo subfusca, levigata, fractura recens leviter conchata, pinguius nitida, lactea, paulatim purpurescentia, tandem sordide fuscescentia, frigore duriuscula, calore mollescentia, odoris vehementis sive alliacei, saporis peculiaris cum aliqua acredine subamari. Cum pondere triplici aquae contrita emulsionem albidam, addito liquore natrii caustici flavescentem efficit. Acido hydrochlorico superfusa ne valde effervescat; acidum ipsum peractis sex horis vix coloretur. Combusta ne plus cineris quam ex centum partibus decem relinquat, in acido sulfurico concentrato natet.

Ad usum pharmaceuticum gummi-resina frigore rigefacta in pulverem redigatur et ab inmixtis quisquiliis ope cribri setacei ad hoc destinati purgata servetur loco sicco et sat frigido.

†† 69. *Atropinum sulfuricum.*

**Kénsavas atropin. Kénsavas nadragulya-
alkaloid.**

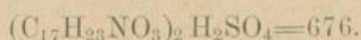
Fehér, kristályos por; egyenlő mennyiségű vízben és hárommnyi borszeszben oldható; aetherben és chloroformban oldhatatlan. Vizes oldata semleges kémhatású; egy cseppje, enyhe melegben üveglemezen beszárítva, alaktalan maradékot ad, mely 1—2 nap múlva, 80—100 szoros nagyításnál látható korongalakú lemezekké változik, s ezek sugárszerű, kristályos szerkezetűek. A kénsavas atropin vizes oldata, ezerszeresen hígítva, még keserű, émelygést okoz és a szembe cseppentve a pupillát kitágítja.

Ha 0.001 grammot száraz kémcsőben addig hevítünk, a míg fehér gőzök fejlődnek, azután 1.5 gramm tömény kénsavat adván hozzá, újra a megbarnulásig melegítjük, és most a kihülés után 2 gramm vízzel elegyítjük, a narancsvirágra emlékeztető kellemes szag keletkezik. Tömény kénsavban, hidegen feloldva, színtelen oldatot ad, s ez káliumchromát oldattal megzöldül. Töményebb vizes oldata (1 : 20) 5—6 csepp nátriumhydroxyddal megzavarosodik, de ammoniával nem változik.

Hevitve teljesen elégethető legyen. Ha az atropin-sulfátból 0.338 grammot vízben oldva, 10 köbcentimeter $\frac{1}{10}$ szabályos báryumchlorid-oldattal és néhány csepp

†† 69. Atropinum sulfuricum.

Atropini sulfas.

Pulvis albus crystallinus in aequali quantitate aquae et triplici spiritus solubilis; in aethere et chloroformio non solvitur. Solutio aquosa reactionem neutram praebet; gutta una calore super lamina vitrea siccata residuum dat, structurae carens, quod post 1—2 dies in lamellas disciformes sub microscopii 80—100 auctione visibiles permutatur, quae structuram radiate crystallinam praebent. Solutio aquosa atropini sulfurici adhuc in dilutione millesima est amara, nauseam causat et in oculum instillata pupillam dilatat.

Gramma 0.001 in tubulo exploratorio sicco usque ad evolutionem vaporum alborum fervefactum et post additionem acidi sulfurici concentrati grammatum 1.5 denuo usque ad fervescentiam calefactum, post refrigerationem autem cum aquae grammatibus duobus mixtum odorem suavem florum aurantium praebet. In acido sulfurico concentrato frigide solutum, decorem dat solutionem cum chromate kalii viridescentem. Solutio magis concentrata aquosa (1:20) cum 5—6 guttis natrii hydroxydati turbatur, sed ammonia non permutatur.

Fervefactum sit perfecte combustibile. Si 0.338 grammata atropini sulfurici in aqua soluti cum centimetris cubicis decem solutionis chloridi baryi decinormalis et aliquot guttis acidi hydrochlorici misceris,

sósavval elegyítesz, csapadék áll elő; az erről leszűrt folyadék se chlórbarýummal, se hígított kénsavval ne adjon erősebb zavarosodást.

Egyes adagja legfölyjebb 0'002 gramm.

Napi adagja legfölyjebb 0'006 gramm.

70. Aurantium.

Narancs.

Narancs citrom, melegebb vidékeken tenyésztett fa. Narancsfélék.

Narancshéj. Az érett gyümölcsökről lehámozva és megszáritva, külső rétege sárga, mirigyos, egyenetlen, illó olajban dús, illatos, belső rétege pedig fehér, szivacsos és keserű.

A narancshéj sárgája. A fent leirt narancshéj külső rétege; ez hivatalos.

71. Axungia porci.

Disznózsir.

A közönséges sertés házi válfaja (sus scrofa var. domesticus Linn.) emlős állat a nem kérödző párosujjúak rendjéből s a sertésfélék (suina) családjából.

Az állat bélfodrából s a vesék tájáról való, gyenge hőnél megolvastott s vízzel kimosott **zsiradék.**

Tiszta fehér, kenőessűrűségű, 30–35 C. foknál megolvadó, egynemű, szagtalan, enyhe ízű legyen s nem avas.

A zsírral rázott forró borszesz kihülés után egyenlő mennyiségű vízzel hígítva, a kémelő papiros színét meg

praecipitatum oritur; liquor ab isto defiltratus, ne baryo chlorato neve acido sulfurico diluto majori gradu perturbetur.

Dosis maxima singula: 0.002.

Dosis maxima pro die: 0.006.

70. Aurantium.

Citrus bigaradia Duhamel, **citrus aurantium** Linn., arbor in regionibus calidioribus culta. **Aurantiaceae** Juss.

Cortex aurantium. Cortex fructuum maturorum detractus et siccatus, constat e strato exteriori flavo, glanduloso, rugoso, oleo aethereo scatente, aromatico, et e strato interiore, albo, spongioso, amaro.

Flavedo corticis aurantii. Pars exterior corticis aurantii supra descripti officinalis est.

71. Axungia porci.

Adeps suillus.

Sus scrofa, vel domesticus Linn. (Classis: mammalia, ordo: artiodactyla non-ruminantia, familia: suina Gray.)

Adeps et mesenterio et regione renum animalis leni calore liquefacta et aqua elota.

Sit albissima, consistentiae unguenti, calore 30–35 C° liquescens, homogenea, inodora, saporis blandi, non rancida.

Spiritus fervidus adipe suillo conquassatus, tum refrigeratus et partibus aequalibus aquae dilutus chartam exploratoriam ne mutet.

ne változtassa. Két rész megolvasztott zsirhoz négy rész benzolt adva, tiszta, szintelen, egynemű folyadék jöjjön létre, mely még 15° C-ra lehülve is tiszta maradjon.

72. Balsamum copaivae.

Copaiva-balzsam.

Copaifera különböző fajai. Caesalpiniafélék.

Illó olajos és gyántás, sárgásbarnás, átlátszó, faolaj-sűrűségű, sajátos balzsamos illatú, kesernyészapós ízű, borszeszben és aetherben oldható **növénynedv**. Vízfürdön elpárologtatva, terpentinszagot nem áraszt, s ha az illó olaj elszállott, világosbarna, kihülve amorphi, tiszta, merev, hidegben törhető gyánta marad vissza. A balzsam huszszoros mennyiségű szénkénnel, nemkülönbön egyenlő mennyiségű kénsav és salétromsav kihült keverékének néhány cseppjével összerázva, veres vagy ibolya színt ne vegyen fel. Egy rész balzsamot öt rész meleg vízzel erősen összerázva és vízfürdön melegítve, a zavaros keverék rövid idő múlva két tiszta rétegre váljon szét.

73. Balsamum peruvianum. ✓

Perui balzsam.

Myroxylon sansonense Klotzsch. Közép-Amerika nyugoti részeiben honos. Pillangósak.

Sötétbarna, cseppekben barnaveres, áttetsző, sűrűs, 1:137—1:145 fajsúlyú, levegőn nem száradó, savi kém-